

451241

ORSZÁG

VILÁG

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi
országos riportlapja

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1939. IV. 1. XXVIII. évf. 7. sz.

(Bejegyzve: Trib. Arad, Secția III-a
Con. Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

SCHUTZ

POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

AZ

ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósítói szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként összefoglaló képet ad olyan aktualitásokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

Az ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugalomért.

Az ORSZÁG-VILÁG

a legjobb újságírógárdát csoportosítja maga köré. Munkatársai között Ardeal jelesei foglalnak helyet, akik nyugati szellemet jelentenek a sajtó életében.

Az ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben felvilágosodottságot jelentenek.

Az ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istápolja az elhagyatottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsületes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

Az ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit képviseli és tántoríthatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nivós, másirányu közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19.

Pálmák

és olajfaágak lengtek Feléje, az olajfák hegyéről megcsapta a tavasz illata s feléje szállt és körülövezte az ujjongó nép mámoros lelkesedése. Sokan ruháikat terítették le Előtte az uton és a népsereg, amely körülötte tolongott, örvendezve kiáltotta: „Áldott, aki az Ur nevében jön!”

Igy vonult be két ezredév előtt Virágvasárnapján a világ megváltója, Jézus Jeruzsálembe.

Az ünneplés és lelkesedés, a kitörő ujjongás nem győzte hadvezérnek, nem valamely földi hatalmasságnak szökött. Jámbor és egyszerű tanítványaitól követve, számár háttán ment Jézus a városba, amelynek megjövendölte és megsiritta a pusztulását és mégis, amikor a farizeusok, megijedvén az ünnepléstől, tiltakoztak az ellen és mondták neki, hogy fedje meg tanítványait, Ő szeliden és szerényen, de határozottan felelé: „Mondom pedig nektek, hogyha ők hallgatnak, a kövek fognak kiállítani“.

És ettől a bevonulástól kezdve kiszenvédéséig és haláláig úgy, mint azelőtt is, gyönyörű, fenséges és magasztos tanítások s mélyértelmű példabeszédek hangzottak el ajkán.

„Mindattól, akinek sok adatott, sok követeltetik és akire sokat biztak, több kívántatik attól.“

Megdicsőülést és örök életet ígért azoknak, akik enni adnak az éhezőknek, italt a szomjuhozóknak, ruhát a ruhátlanoknak, akik befogadták a jövevényeket és meglátogatták a betegeket. Örök bűnhődés jár azoknak, akik ezt nem teszik.

„Uj parancsokat adok nektek — mondá az utolsó vacsorán tanítványainak —, hogy ti is úgy szeressétek egymást, ahogy én szeretlek titeket. Arról tudja meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel lesztok egymáshoz.“

És beszélt ismételten a megbocsájtásról, az igazságról, a jóságról, a könyörületességről, a hűségről, az irgalmasságról, a hitről és békességről s újra meg újra és legtöbbit az élet legnagyobb és legszebb törvényéről és parancsáról, a szeretetről, beszélt úgy, ahogy csak Ő tudott szólani és hirdette:

„Ég és föld elmúlnak, de az én ígéim el nem múlnak. Bizatok: én legyőztem a világot.“

Valóban így van: Jézus legyőzte a világot.

Lehetnek visszaesések az emberiség történelmében, a haladás epocháit fölválthatják a hanyatló és bomlasztó korszakok, átmenetileg diadalt ülhetnek igazságtalan és veszedelmes tanítások és tévtanok, de a fejlődés örök útján az emberi nem sorsa felett ott lebeg a legdicsőbb Mester szelleme. Ő vezeti a világ sorsát, Ő nyitotta meg az utat, amelyen haladnunk kell. Chesterton szerint toronymagasságra emelkedik minden gondolkozó fölé, aki magát nagyinak vélte. A világ

boldogulása attól függ, hogy mennyiben jutnak érvényre és megvalósulásra egyéni, családi, állami és gazdasági életünkben az Ő, igazságot, jóságot és szeretetet hirdető tanításai.

— **ŐRSÉGVÁLTÁS** volt Aradmegye közigazgatásában: új prefektus került a megye élére. **Dobriceanu** Mihail ezredes-prefektus felettes katonai hatóságai más beosztással, új munkakör élére állították és így a prefektusi teendők ellátásáról is gondoskodni kellett, amit úgy oldottak meg, hogy **Stinghe** Dimitrie ezredest nevezték ki Aradmegye prefektusává. Ezzel a kinevezéssel **nem került új ember az eredmegyei közigazgatás élére**, mert **Stinghe** ezredest jól ismerik Aradon, ahol hosszabb időt töltött már az itteni tüzérezrednél, mint parancsnok. Igazi katona, a szónak abban az értelmében, ami tiszteletet és rokonszenvet jelent. Közvetlen, készséges uriember Aradmegye új prefektusa, aki szívélyesen áll minden olyan ügyben rendelkezésre, amely hatásköréhez tartozik. Az új prefektus eme jótulajdonságait már csak azért is örömmel fogadja a megye közönsége, mertr a távozó **Dobriceanu** Mihail ezredes működése valóban hozzászoktatta mindazokat az előzékeny, szívélyes bánásmódhoz, akiknek bármilyen ügyek is volt a prefekturán. **Dobriceanu** Mihail ezredes nem csak mondotta, de többiben be is bizonyította, hogy nem ismer semmiféle megkülönböztetést állampolgár és állampolgár között s az ügyek elbírálásánál egyetlen szempont vezette, az igazságosság. E tekintetben tehát nem történik változás és Aradmegye közönsége nemzetiségre és minden egyéb megkülönböztetésre való tekintet nélkül megelégedéssel veszi tudomásul, hogy a közigazgatás ezentul is megmarad annak, amit hivatása jelent, az ügyeket pártatlanul, igazságosan irányuló vezetőforumnak.

— **OLCSÓ UTAZÁS BUDAPESTRE A NEMZETKÖZI VÁSÁR ALKALMÁBÓL.** Az április 28-tól május 8-ig tartandó Budapesti Nemzetközi Vásár igazolványai már nyomás alatt vannak. Ezek az igazolványok Magyarországon úgy az oda-, mint visszautazásnál 50 százalék, 24 európai állam vasuti, hajózási és légiforgalmi vonalain 10-től 60 százalékig terjedő kedvezményre jogosítanak. A vásárigazolvány és érvényes utlevél alapján Magyarországra vizum nélkül lehet utazni, kötelező utólagos vizum díja P 2.50. A vásárigazolvány ezenkívül Romániában, Németországban, Olaszországban, Jugoszláviában, Görögországban és Magyarországon vizummentes utazás, illetve díjmentes utazási vizum váltást tesz lehetővé.

NAGYIMRE

nőidivat-szalónja az Eminescu ucca 8 szám alatt már teljes gőzerővel dolgozik, hogy kielégítse városunk előkelő hölgyközönségének rendelései.

Feltámadott!

A virágvasárnapi hozsanna után elhangzott a nagypénteki „Feszítsd meg!” Ugyanaz a tömeg, amely néhány nappal ezelőtt virágokat szórt Krisztus lábai elé és örömujjongások között vezette be a szent városba, nagypénteken keresztet tett a megkínzott Istenfia vállára és szenvedéseiben gyönyörködve kísérte a golgotai utra. Ez a nép.

Ez volt akkor és ez ma is.

A nagypéntekre azonban húsvét következett. Feltámadott a Krisztus, kiszállt sirjából az eltemetett „Eszme”, mely nm volt és nincs ma s a nép kegyének és a hatalom erejének alárendelve.

A húsvét a természetben, hitünkben is a legszebb és legértékesebb ünnep. Vigasztalás kétségbeesett embernek arra, hogy nincs örök halál, nincs örök szenvedés. A test meghalhat, de a lélek él, az eszme örök marad és mentes a szenvedésektől és az emberek akaratótól.

Feltámadott! Az Istenfia éppen olyan csendben hagyta el a nehézzel kövel leborított koporsót, mint amilyen vad lármában kísérte őt a tömeg a kereszt tövéig. Az eszme kijött a kőszirtből s kétezer esztendeje birkózik az emberiség rossz shellémével. Kétezer esztendeje birkózik a jó a rosszal, kétezer esztendeje tart az emberiség nagypéntekje s kétezer esztendeje várja az emberiség az „eszme” diadalát, az igazi húsvétot, az igazi feltámadást.

Nehéz kőkoporsóban pihen beláthatatlan idők óta az emberiség lékessége, az egymás iránti szeretet, az egymás megbecsulése, az emberiség általános boldogságának eszméje s várja az ember igazi húsvétját, a valóságos feltámadást.

A nagypéntek és húsvét nagy misteriumában gondolkozunk ennek az eszmének a feltámadásáról.

A Krisztus egyetlen parancsával megoldható volna a nagy feltámadás kérdése: „**Szeresd felebarátodat, mint önmagadat**”. Krisztusnak ez a parancsa volna tulajdonképpen az egész keresztény vallás fundamentuma.

Hol van a szeretet?

Ha ez így volna, nem volna szegény és elhagyatott, felemelt és lesujtott ember ezen a világon, hanem szeretet és melegség, boldogság és megelégedés minden vonalon az emberek között.

Ember! Gondolod-e, hogy ennek a parancsnak a teljesítésével nem volna szükség fegyverre, öldöklő szerszámokra, Népszövetségek és különféle bizottságok békét foldozó mun-

kájára s az ember karjai nem a fegyvernek forgatására, hanem egymás ölelésére szolgálnának csupán.

Zugnak a harangok, megszólalnak az orgonák Isten szent hajlékaiban s te ember, alázattal hajtod meg fejedet a feltámadott Istenfia előtt, de a szived zárva marad s mikor kiléptél a szent hajlékból, eszed ismét azon jár, hogy kitől mit lehetne elvenni, kinek hol lehetne kárt okozni, csak azért, hogy neked nagyobb darab és fehérebb kenyér kerüljön asztalodra.

A feltámadás nagy misteriumában bizva, várjuk és reméljük, hogy az együtt élő népek szívéből felemelkedik a harag és gyűlölködés érzéseit takaró nehéz kő s elkövetkezik a népek igazi békessége és boldogsága.

Mert Krisztus feltámadott, valóban feltámadott s lelke itt jár közöttünk, szelleme és szeretete folyton kopogtat sziveinken, csak ki kell azt nyitnunk, csak meg kell értenünk az ő parancsát: **„Szeresd felebarátodat, mint önmagadat“.**

Szép virágvasárnap, bimbó-fakasztó husvét, feledtessétek el az emberiség örök nagypéntekjét s adjatok, hogy a feltámadott Krisztus után jöjjön feltámadás az emberiségre egyszer.

Ímádkozzunk.

— **ISMÉTELTEN SZÓVA KELL TENNÜNK** azt a lelkiismeretlen üzérkedést, amelyet jóhiszemű, külföldre igyekvő emberek tömegével folytatnak lelkiismeretlen lélekkufárok. A napilapok közlése szerint most tért vissza Constantába a román lobogó alatt hajózó „Sandu“ nevű gőzös, amelynek fedélzetén 360 zsidó kivándorló próbált meg Palesztinába jutni. **Napokon keresztül hiába próbálkoztak a szerencsétlen emberek azzal, hogy bejussanak Palesztina területére,** azonban azok a mesék, amelyekkel annakidején, amikor a kivándorlás „megszervezése“ történt, ámitották őket, semmivé váltak az angol határőrség kiméretlen szigora miatt. A partok mentén állandóan repülőgépek őrzésközpontnak, éjszaka a partvidéket vakító fényszóró-fénnyel világítják meg úgy, hogy lehetetlen volt a partraszállás. **Nem igaz tehát, hogy az angol hatóságok hallgatólagos támogatásával és beleegyezésével folynak ezek a kivándorlás-toborzások, nem igaz, hogy az utiköltség és egyéb költségek lefizetése után a kivándorlási ügynökök elintézik, hogy zökkenésmentesen bejussanak az „igéret földjére“.** Ez valóban csak az ígéret földje marad számukra. a szomoru valóság pedig az, hogy pénz nélkül, anyagiakból és reményekből kiforgatva, megkárosítva jönnek haza, hogy aztán itthon a hatóságok előtt vonják felelősségre őket kalandos vállalkozásukért. Kérdezzük, ismételten kérdezzük: **nem akad — tul a hatóságok kötelességén — olyan illetékes zsidó intézmény, erkölcsi testület, vagy hivatal, amely megfelelő eszközökkel gátat vet ennek a lélek-kufárkedésnek?!**

Tollfosztás

No — nem a falusi fosztókák ártatlan multságáról van szó. Hanem arról, hogy a héten megint akadt egy író, aki írotársait hatósági „tollfosztással“ fenyegette meg. **Mindegy: ki volt.** Nem a személy fontos, hanem maga a jelenség, amely époly groteszk, mint szégyenletes. S mostanában mind gyakoribb. Egyre sűrűbben jelennek meg „kritikák“, amelyeknek legfőbb érve, végső csattanója a **denunciálás.** Rendőr, ügyész sürgetése gyors beavatkozásra, az irodalmi szájkosárnak — betiltásnak, elkobzásnak, elnémitásnak, — legkiméletlenebb alkalmazására. Ami pedig legfurcsább: ez a nyílt vagy burkolt biztatás ép azon az oldalon kezd divatba jönni s legtöbbször olyanok részéről hangzok fel, akik egyébként tüntető előszeretettel emlegetik a magyar mult nemes hagyományának őrzését. Holott mitsem tudunk róla, hogy **Kölcsey, Bajza, Gyulai, Salamon** vagy **Péterfy** csak egyetlenegy esetben is segítségül hívta volna kiváló tolla mellé — a **cenzor pennáját.**

De nem tekintve a történelmi példák hiányát, önmagában véve is

BCU Cluj / Central University Library Cluj
képtelenség, hogy egy író az írói szabadság és függetlenség elvi álláspontját feladja.

Politikus vagy más laikus esetleg még vallhatja bizonyos fajtájú cenzura szükségességét; író azonban semmiféle irodalmon kívül álló faktor közbelépésének, semmiféle esztétikai körön kívül eső nézőpont érvényesítésének jogosultságát nem ismerheti el. Sem a rendőret, sem a nyárspolgár-erkölcsét. Sőt — tisztesség nem esik szólván — még a bíróságot sem. Gondoljunk csak azokra a hirhedt irodalmi perekre, amelyek **Flaubert, Baudelairet, Zolát** idézték törvénybe. Az utókor mindig az író igazságát igazolta. Ilyen percekben — ha igazi író ül a vádlottak padján — sohasem az irodalom kompromittálódik, hanem előbb-utóbb az ítélkező. Mert az irodalomnak csak egy elismert, illetékes ítélőszéke van és lehet. Az, amelyet ő maga állított fölé: a **kritika.** Minden más fórum illetéktelen.

Ezért ismétlem, hogy író, az írói szabadság kérdésében, csupán a legszélsőségesebb elvi álláspontot vallhatja. Nem lehet más véleményen, mint hogy az író szabadsága korlátlan. Ha ettől hajszályit is tágit: az engedmények terén nincs többé megállás — a legzsarnokibb cenzura helyesléséig. Természetesen ugyanez vonatkozik a kritikusra is, már amennyiben írónak tartja magát. Ámde. — kérddhetné valaki — ha a kritikusknak, mint minden írónak, minden szabad: ki tilthatja meg neki a denunciálást? Nem tartozik-e a hatósági közbe-

lépés sürgetése is a kritikusi szabadságjogok közé? Ha a kritikus erkölcsi, társadalmi vagy politikai szémszögből károsnak, ártalmasnak, romboló hatásúnak tart egy könyvet vagy szindarabot, nem joga, sőt kötelessége-e felhívni arra a rendőr, ügyész, bíró figyelmét? Azt hiszem, a kérdés rabulisztikus voltát felelet nélkül is mindenki érzi. A választ pedig nyomban megadja rá egy újabb, kissé talán paradox kérdés feltevése: hol kezdődik és végződik a „korlátlan“ kritika? Kezdődik ott, ahol saját körén belül maradva: irodalmi szémszögből néz, értékkel, bírál. S végződik ott, ahol ezt a határvonalat átlépve, idegen nézőponthoz alkalmazkodik, vagyis illetéktelen területre téved.

Bizonyos azonban, hogy gyakorlatilag a tisztán kritikai ítélkezés folyamata sem ilyen durván egyszerű. Az esztétikai mérték mellett jogosult lehet bizonyos erkölcsi norma alkalmazása is a megbírált műre. A kritikus azzal még semmikép sem követ el határsértést, ha az írói vagy művészi alkotás kisugárzó hatását is vizsgálat alá veszi. Pontról-pontra kimutathatja, hogy egy könyv, vers vagy szindarab ezért megézerti a közmorált, veszélyezteti a jóerkölcsöket. Mind ezt megállapíthatja és kárhoztathatja, — ámbár vallom, hogy **igazi író, igazi művész munkája sohasem erkölcstelen.** A bíráló mindezt megteheti, ha szükségét érzi ilyen irányu állásfoglalásnak. De tovább megyek: akár világnézeti, politikai, osztályhelyzeti elfogultságait is beleviheti ítélletmondásába, — aminthogy öntudatlanul akárhányszor véle is viszi. Bár talán nem helyeslem, mégsem vitathatom el tőle a pusztá jogot, éppen a kritika számára követelt korlátlan szabadság nevében.

Csak egyet nem tehet meg a kritikus. Azt, hogy rendőr, ügyész, bíró után kiáltson, hogy betiltást és elkobzást sürgessen, cenzurát követeljen. Röviden, hogy denuncialjon.

Egyszerűen azért nem, mert ő is író. Író pedig — harmadszor mondom már — nem lehet hive az írói szabadság semminemű megnyirbálásának.

Az író tolla egy a madaréval, amelynek szárnyából valaha vétetett. Mind a kettő repülésre termett. De a repüléshez szabadság kell, — madárnak, írónak egyaránt. S az író etekintben olyan érzékeny, hogy ha valahol a Holdban korlátot emelnek eléje, még attól is megbénul, jóllehet eszeágában sem volt arrafelé kalandozni. Minden író érzi, tudja ezt. Nem érthetetlen hát, hogy mégis akad köztük olyan kritikus, aki hatósági elnémitást követel? Ennek aligha tehet egyéb magyarázata, mint az, hogy az ilyen kritikus akkor már nem kritikus, az ilyen író akkor már nem író, hanem személyes el-lenszenvtől vagy politikai indulattól fütött, elfogult pártember. Cenzor, aki illetéktelenül ül a kritikusi székből s működésével csupán „kritikájának“ illetéktelenségét szemlélteti.

Azt a tulkapást, amely — bocsánat a rettentő szóért — jellegétől fosztja meg a kritikát.

Az igazi kritikusknak mindig volt, van és lesz elég irodalmi erkölce ahhoz, hogy valamely műalkotás silány-ságát, vagy ha úgy tetszik: erkölcstelenségét kimutassa, kikészítse, elintézzé és megbélyegezze.

Sohasem érezheti tehát magát olyan gyengének, hogy hatósági segítség reklamálásához folyamodjék. Elvégre a toll — igazi kritikus kezében — mégis csak különb és illőbb fegyver, mint a rendőrkard.

K. A.

Huszonnégyéves tevékedől beszél egy a sok közül

(Kolozsvár.) Nyulánk, intelligens arcu fiatalember állított be hozzám az elmúlt héten. Kezében kézirattekercs.

— Arra szeretném kérni — mondta a bemutatkozás után —, sziveskedjék. bevezető beszédet tartani szerzői es-témén.

A kérelem nem lett volna meglepő. ebben a szezonban már több, mint féltucat szerzői esttel kapcsolatban intéztek hozzám hasonlót, de ez a költő gyanusan fiatalnak lát-szotti.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Hány éves? — kérdeztem.

— Tizenkilenc.

Megdöböntem. Mi ez? Tizenkilenc éves korában még az iskola padjai között van az ember helye, tanulásra, elmé-lyülésre, érésre van szüksége. Erről azután eszembe jutott az érettségi.

— Mikor érettségizett? — kíváncsiskodtam.

— Nem tettem érettségit. Kimaradtam a hetedikből egész sereg más fiuval együtt. Kérem ma ennek nincsen ér-telme.

— Hogy érti ezt?

— A zsidó diák számára ellopott idő, amit a gimnázium-ban tölt. Mit csináljon az érettségivel? Egyetemre aligha me-het, irodában nem alkalmazzák. Apám kereskedelmit vég-zett és érettségi után azután felvették egy nagy bankba. Most is cégvezető ott, de már felmondás alatt áll.

En a hetedikből pincérnek mentem egy bukaresti szálló-dába és nyelveket tanultam.

Ma négy középiskola után jön az élet. Nevetnem kell, ké-rem, mikor olvasom, hogy milyen szentimentális beszédeket mondottak a gimnáziumi igazgatók régebben a leérettségi-zett diákokhoz. Hogy: most indultok el az élet tengerén! Pe-dig még nem is indultak. Tulnyomó részük tovább diákosko-dott az egyetemen. A komoly kenyérkereset úgy huszon-negy-huszonöt éves korban kezdődött.

Ma tizenöt-tizenhat éves korunkban neuraszténiások leszünk a kétségbeeséstől, mert úgy látjuk, hogy sem célja, sem értelme nincsen az életünknek.

Mi kérem valamennyien földrajztudósok vagyunk. Az apáink szórakozásból olvastak utazási regényeket, és izgultak az egzotikus vidékeken lejátszódó kalandokon. Mi viszont azt kutatjuk, hogy ott micsoda munkaágban lehetne elhelyezkedni és a különböző vízumok megszerzésének tudományára fordítjuk minden élelmességünket.

A korombeli fiúk és lányok a világ legtermészetesebb dolgának találják, hogy el kell szakadniuk a szülői háztól.

Husz éves gyermekemberekugy ölelik át apjukat meg anyjukat, hogy ebben az életben soha többé nem fognak találkozni. Mert kérem, mikor tud valaki Ausztráliából, vagy Dél-amerikából ismét hazakerülni? Nekünk keményeknek kell lennünk. Nem lehetünk érzélgősek, mert akkor egyszerűen föbe kellene löni magunkat! A hugom egy hónapja utazott Londonba szobalánynak. Elfogulatlanul mondhatom: szépség. Békeidőben nagykereskedő, vagy előkelő ügyvéd vette volna feleségül. Most azzal dicsekszik, hogy már egészen ügyesen szolgál fel.

Megdöbbenve, mélységes megrendüléssel hallgatom a 19 éves, tulságosan hamar férfivá érlett fiatalembert, amint gondterheltten és keserűen, lenyhe cinizmussal beszél.

— Író szeretne lenni? — kérdeztem.

Vállat von.

— Nekünk nem lehetnek terveink.

A mi elgondolásainkat naponta szagatja izekre a politika.

A véletlenek emberei vagyunk valamennyien, elsodort porszemek egy szörnyű áradatban. Huszonnég órás terveink vannak. Aki ennél hosszabb időre épít, azt kinevetjük, mint naiv álmodozót.

Rágyujt a feléje kínált cigarettára és azt mondja:

— Azért így is lehet élni! Csak ki kell dobnunk magunkból mindazt a sok babonát, melyet otthon, meg az iskolában a régi világ erkölcei alapján vertek belénk. Nem lehet többé egy síkban haladni, nem mondhatjuk, hogy csak kereskedők, földművesek vagy pincérek leszünk. Fel kell készülnönnünk a napontai foglalkozás és helyváltozásra, a család és szeretet nélküli életre. Most novellákat és verseket irtam, mert a szerzői est néhány ezer leit jelent. A jeregyek egy részét mindig el lehet adni. Érzek is tehetséget az irodalomhoz, de mit tudom én? Talán soha többé nem fogok semmit sem írhatni!

Elolvastam néhány versét. **Nagyon tehetségesek.** Kiforrott, meglepő mélységekben szántó sorok. Megigérttem, hogy megtartom a bevezető beszédet szerzői estjén.

Chamberlain felelősége

(Beküldött kézirat.)

(Temesvár.) Kitér-e egyáltalában a világháború, mikor törhet ki és ki lenne felelős érte? Ezekre a kérdésekre ma még senki sem mer határozott választ adni, annyi azonban már kétségtelennek látszik, hogy

ha a második világháborúra sor kerülne, az érte való felelősség részben a jelenlegi angol miniszterelnök politikájának félreérhetőségét terhelné.

Az ő határozatlan, kétértelmű külpolitikája segített olyan helyzetet teremteni, amelyben az angol közvélemény nagyobb része úgy látja, hogy a német kormányal nem lehet meg-egyezni és amelyben Németország úgy érzi, hogy éppen ellenkezőleg Angliával nem lehet együttműködni.

A félreértés a müncheni egyezmény körül zajlik:

az angolok szerint a németek megsértették a szerződés betűit, a németek viszont azt tartják, hogy az angolok tagadták meg a paktum szellemét és lényegét.

Ugy hisszük, ebben a vitában a Chamberlain-kormánynak nincs igaza.

Csehország bekebelezése óta a német külpolitikáról nem lehet ugyan elmondani, hogy dogmatikus, minthogy Berlinben a népi elvet lezárták vagy egyítették a történelmi igények hangoztatásával. Ezt az elvi revíziót azonban Németország annak a müncheni egyezmények továbbfejlesztésével hajtotta végre, amelyhez Anglia hozzájárult és amely egyezménynek, akármit mondanak is most a Downing Streeten, az volt a lényege és egyedüli értelme, hogy

az angol kormány átcsuszttatta Cseh-Szlovákiát a német birodalom hatalmi körébe.

A németek tehát, amikor bevonultak Csehországba, eltérhettek addigi nemzetközi renező elvüktől, az etnográfiai alaptól, de nem kerültek ellentétbe az antant müncheni kapitulációjának tartalmával. Elvégre azt állítani, hogy a müncheni egyezmény betűi nem foglalták magukba Csehország német bekebelezését, lehet, de azon, hogy ez mégis megtörtént, nem volt joga meglepődni annak a Chamberlain-kormánynak, amely még rövid idővel ezelőtt, a cseh Anschluss első fuvallatára az alsóházban megállapította, hogy

a mrdék Cseh-Szlovákiának ígért angol határgarancia nincs érvényben.

A Chamberlain-féle külpolitika veszélye épp abban van, hogy a csillapítás jelszavával megnyitja az utat a német terjeszkedés előtt és amikor Németország a számára tágranyított kapun bemegy, Londonban azok is méltatlankodásban törnek ki, akik az ő konduktorai voltak. Az osztrák Anschluss

előtt is 1937 végén Chamberlain küldetésében Halifax közölte Hitlerrel az angol kormánynak azt a nézetét, hogy

Ausztriában elismeri Németország különleges érdekelt-ségét, de amikor Berlin azt a maga módján megvalósította, Chamberlain és Halifax meglepődést mutatott.

Ugyanez történt 1938 szeptemberében, amikor a Chamberlain-kör rendezésében és nyilván magának a miniszterelnöknek is tudtával a „Times“ elsőnek beledobta a német-cseh vitába a szudetavidéki népszavazás gondolatát, ami több volt, mint magának a német kormánynak addig hirdetett programja. Amikor pedig ennek az angol gátszakadastnak, illetőleg gátszakításnak látán Hitler végleges terjedelmében fogalmazta meg Csehország irányában való követeléseit, a Chamberlain-kormány megint elszörnyűködő arcot vágott. Ez a teatrális sorozat, az engedmény kínálása és a felajánlott engedmény elfogadásán való csodálkozás azonban tovább folytatódott:

Chamberlain azzal okolta meg a müncheni fegyverletét, hogy meg kellett tenni, mert Hitler voltaképpen egész Csehországot akarta.

A „Times“-cikk után s a berchtesgadeni és főképp a godesbergi látogatás óta tehát Chamberlain nagyon jól tudta, hogy mik Hitler szándékai s azt is tudhatta, hogy a néprajzi határok elve nem merev tétele többé a harmadik birodalomnak. Ezek után Chamberlainnek nem volt joga meglepődni az etnográfiai alap március 15-én való elhagyásán, kivált azok után, ha nem hogy a nemrég elhangzott angol kormány-nyilatkozatok valósággal előre megnyugtatták Németországot afelől, hogy

Csehország megvédésére Anglia nem érzi magát kötelezettnek.

Ha ezek után hasonlítjuk össze Hitler és Chamberlain külpolitikáját, azt kell mondanunk:

Németország igyekszik kerülni minden olyan lépést, amelyről előre fölteheti, hogy háborura vezet; az osztrák, a szudeta és a cseh Anschluss is csak azután hajtotta végre, hogy meggyőződött róla, az angol kormány a készülöben lévő német lépést nem tekinti háborus oknak.

Chamberlain külpolitikáját viszont úgy lehetne jellemezni, hogy a félkezével invitál, a másik kezével pedig tiltakozik, minthogy pedig a külvilág nem tudhatja, hogy melyik az igazi angol külpolitika, itt bugyog a nemzetközi bizonytalanság legnagyobb forrása.

A zavart fokozza, hogy Chamberlain mindig főleg a módszert kifogásolja, ami szintén megerősíti a kívülállónak azt a benyomását, hogy a dolog lényegével egyetért. Ugyanakkor nincs benne határozottság a brit közvélemény felé sem, hogy legalább kitarató kísérletet tegyen arra, hogy az engedékenység külpolitikáját a közvéleményével elfogadtassa.

München után győzedelmes hadvezérként ünnepeltette magát abból az alkalomból, hogy sikerült engednie, de amikor látta, hogy az angol közvélemény egy része nyugtalan, akkor ahelyett, hogy ezt az aggodalmat elosztani igyekezett volna, még jobban növelte azzal a bejelentésével, hogy most pedig, miután „a mi időnkre“ biztosítottuk a békét, lóhalálában fegyverkezünk.

Ebből a két Chamberlain-arcból mindenki mást látott őszintének. Az angol közvéleményt a gyorsított fegyverkezés ejtette gondolkodóba, Németország viszont a másik, az engedékeny arcot látta az igazinak. Ma már azonban senki sem tudja, melyikhez igazodják. Az angolok nem értik, hogyan lehetett ilyen messzemenő engedékenységi politikát folytatni, amikor előrelátható volt, hogy hova fog vezetni. A németek pedig teljes joggal úgy érezhetik magukat, mintha valaki, természetesen távolról sem agent provokateur módjára, olyan ajtót hagyott volna nyitva előttük, amelyre szándékosan nem irta rá, hogy véleménye szerint ezen az ajtón nem tanácsos bemenni.

Chamberlain jóhiszeműségét senki sem vonja kétségbe, de hogy a fölcserélve alkalmazott engedékenység és felháborodás a brit közvélemény folyvást változó csititgatása és hirtelen felriasztása ilyen benyomást tesz a szemlélőre, az kétségtelen. Ez a kettősség különben nemcsak Németország felé nyilvánul meg. Most például a Chamberlain-kormány közös nyilatkozat megtételére szólított fel bizonyos európai kormányokat, Németország néhány kis szomszédját is, mint Hollandiát, Svájcot. A nyilatkozat az eddigi hírek szerint elég határozott volna ahhoz, hogy Németország haragját ráirányítsa a nyilatkozó kormányokra, de az angol kormány nem vállalna kötelezettséget arra, hogy e kis államoknak automatikus katonai segítséget nyújtson. Más szóval:

Chamberlain azt javasolta ezeknek a Németország kezébe eső államocskáknak, hogy kezdjék el az öklüket rázni Berlin felé, Anglia pedig mindezt majd a távolból nézi és egyelőre nyilván csak a felháborolásáról biztosítja a kis államokat.

Hogy ez a magatartás újabb válságoknak válhatik forrásává, nyilvánvaló. Chamberlain megint ajtókat nyitogat, hogy a döntés közelgő pillanatában tovább álljon és hogy nyomban a befejezett tény után újra felizgassa az angol közvéleményt és ingerelje Németországot. Pedig

meggyőződésünk, hogy Chamberlain nem céltudatosan manőverezi bele Európát a második világháborúba, hanem valószínűleg csak azért, mert tulságosan impresszionábilis.

Nyilván ezért hátrál meg minden előtt a saját közvéleményének keélyhullámozása előtt is és ezért hiszi, hogy evés közben esökken az étvágy.

Sajátságos egyébként, hogy az a három férfi, Chamberlain, Simon, Hoare, akiknek ma a legnagyobb befolyásuk van az angol külpolitikára, mind világraszóló kudarcokkal tették magukat nevezetessé. Simon volt Anglia külügyminisztere, amikor Mandzsuria japán meghódítása ellen az Egyesült Államok kormánya Angliával közösen akart fellépni. Simon az erre irányuló formális amerikai javaslatot egyik nyilvános beszédében hármassal utasította el.

— Először — mondotta — Japán háboruba fog keveredni Szovjetországgal, másodszor nem fog az ázsiai kontinens déli része felé fordulni, harmadszor pedig Mandzsuriában sem fogja károsítani a brit kereskedelmi érdekeket.

A három várakozás közül egyik sem vált be, kettőnek pedig éppen az ellenkezője történt. Néhány évvel később Hoare, ugyancsak mint külügyminiszter, az abesszin válságot akarta az emlékezés Laval-Hoare paktumtervezettel megoldani, de annyira minden előkészítés nélkül, hogy bele kellett buknia. Magának Chamberlainnak nevéhez két hasonló világpolitikai elgondolás fűződik. Az egyik az angol-olasz kiegyezés, amelyet Chamberlain arra a — ma már látjuk, mennyire megalapozott — föltevésre épített, hogy Olaszország legalább is lazítani fog a Berlin—Róma-tengelyen. A másik pedig az a számítás, amely minden jel szerint Münchenben is vezette őt és amely szerint

Anglia szempontjából megengedhető, sőt talán kívánatos is Németország keleti terjeszkedése, mert így kerül sor a német-orsz háborúra, amelyet Anglia páholyból nézhet végig.

Azóta kiderült, hogy egyelőre semmi kilátás sincs német-orsz háborúra, sőt, miután 1938-ban Németország keleti befolyása megnőtt, 1939 azzal kezdődött, hogy

Hitler januári beszédében nem említette meg Oroszországot, egy idő óta a német sajtó is csak alkalmankint ír az ottani eseményekről, s nemrég a német-orsz árucseré növeléséről is szó volt.

A legutóbbi napokban pedig kitűnt, hogy, ha lenne háború Németország és Oroszország között, annak Anglia nem mint néző, hanem mint Moszkva katonai szövetsége asszisztálna.

Vajjon mit lehet várni Chamberlaintől ennyi külpolitikai tévedés után?

Európának ma elsősorban arra van szüksége, hogy tisztán lásson s Chamberlain mindenre alkalmasnak látszik, csak arra nem, hogy egyértelmű legyen. A helyzetnek olyan alakulása előtt állunk, amelyben a még hátralevő változásokat békésen keresztül vinni, a második világháború kirobbanását elkerülni csak akkor lehet, ha a hatalmak tisztában vannak egymás szándékaival, ha pontosan tudják, hogy a többi mit tekintene háborus oknak.

J. A.

Felfedező uton a büffék alvilágában

Egy budapesti előkelő társaskör legutóbb báró Urbán hölgyeket az illatosan füstölgő fekete fölött édes időtöltésben. Bejönnek az emberek, sietve kotorják ki zsebeikből a banikat, csattog a blokkoló-gép, a holtfáradt kukták gépiesen kinért mozdulatokkal, szenvtelenül csapják az elébük tartott tálkákra az ételt s nem mondanak hozzá agyafurt bókákat, mint a nagyvilági kávézók frakkban bizalmaskodó pincérei. A nyugateurópai fényt és társadalmiasságot majmoló szendvics-evőhelyeket aligha szokták nevezni másként, mint angolul. Az üzemesített étkezők is efféle nagyzóló nevet kapnak. Ide azonban nem a szórakozásvágy, hanem a éppen még nem embertelen, de nagyon leszorított életszínvonal zuditja az embereket. Behalámolják az ételt, annyit, amennyi éppen csak továbbzaklatoltatja azt a szomorú mechanizmust, amely naponként jelenti szükségletét morcos kordulásokkal, az egyformán szabott emberi testet, az egyformán tág vagy szűk zsigereket. Itt aligha von más bennünket egységbe, mint a sürgető gyomor, a sejtek percenként sardadó szükségletei, erek, inak véredények közös parancsa, amellyel kikunyerálják tőlünk, ami dukál, ami dukálna.

BCU Cluj / Central University Library Cluj **A BOXBAN**
 A kirakat fölött egy fiók-bábelitoronyszerű fényreklám lüktet ríktó, lucskos narancsszint. „Elmés“ szerkezet váltja a fényt és a homályt a kirakat poros és szagos mártásain, frissen-sülteken és pörkölteken. Papendeklin vásári grafikával rajzolt két alak, páros virslit dobálnak magukba és sört vedelnek. Széles és boldog csámcsogásuk, vidámra suvikszolt jókedvük, tulzottan megjátszott telhetetlenségük, akármennyire is a festő tehetségtelenségére vallanak, hiszen minden vonásuk durva tendenciából született — elegendő becsábitani a közönséget. Jönnének azok anélkül is.

A sürgő-forgó és célratörő vendégsereg közt egyedül mi voltunk ráérősen rostokolók, ugyhogy végül is a pincérek gyanut fogtak szemlélődő, édesded veszteglésünk miatt. Alig tudtuk bizalmatlanságukat leszerelni hosszú rendeléssel — csak miután sorba hordtak sűrű kis boxunkba: konfekció-pörköltet, grenadirmarsot, szimpla-virslit, gép-kávét és iparfagylaltot —: engedtek fel valamennyire. A kiszolgálás díjtalan, de zene is jár hozzá. Egy hangerősítő megafon a **Lambeth Walk** slágerét bömböli a legtöbbit, vályuszerűen ki van mélyítve számára a menyezet s onnan szűri a láthatatlan szerkezet a közönség fejére mechanizált és szomorú dallamokat. Mintha valaki állandóan mérné a titokzatos üregbe a nyulós és ragadós, zenés vizenyőt. S a zenét füllel és szemmel nyelik az evők és hallgatók, akik csak a hotelzenét tud-

ják ritkán meglesni, a sikló párokat, a csillogó nagy világi szórakozást, mohón pótlékolják hát most, amikor valami silány utánzatban közelebből is élvezhetik. Aki eredeti, izes és személyre szabott táplálékot nem tud magának szerezni, annak elégséges a pezsgős, a magashőfoku és eredendőbben kedélyes mulatozás helyett egy elkoptatott, mégis elkophatatlan varázsú sláger fülébe szivni; táncolni, hajladozni, ritmizálni óhajtozó tagjaiba beszipantani. Utána e kopott kielégülés olyan, amilyen megkönnyebbedésével lehet kilépni a tülekedő uccára, továbbgürcölni a betevő falatért, elhallgattatva a test és lélek luxuriózusabb hajlamait.

FIGURÁK

A kiszolgálólányok vásárias csinossággal hordják fel a sűrűke máglyarakást, a kolbászos lecsót, a feketét.

Kintebb, a szetély tornácában, kiki maga szolgálja ki magát, ahol mi letelepedtünk, ez már egy fokkal választékosabb és előkelőbb hely a külső körnél. Itt az asztaloknál a pállott, vastag szagokkal és füst-hurkákkal kanyargó levegőben kissé elmosódik a vendégeken a társadalomalattiság stigmája, pedig kétségtelenül azok ők is, de van még bennük valami furcsa, pusztithatatlan életkedv, gyors lelemény. Alacsonyosságukban, szellemi tagoltságukban, kisigényűségükben valami robbanó feszengés naponta küszöl és pénzt teremt a semmiből a fröccshöz és a zónapörköltökhöz és a szalontüdökhöz. E leszorított helyzetekben mégis az élet metafizikai nyühetetlensége fogja meg itt a riportert, aki oly szívesen és izrongóan bizonytalan gócaira. E temérdek spórtsapkás alakgatottan tapasztalja fülét az élet legsűrűbb, verdeső és forban, futballistában, sport-hordák térdnadrágos rohamosztágoisaiban, munkanélküli soffőrökben, facér pincérekben és iparoslegényekben, szemölcsös vidéki kupecekben és szenzálokban a nagyvárosi szegénység veti ki az automata-büffébe küldöttjeit, a viz a hálnak afféle környezet.

A szegénység abszolút magabiztosságában éli a maga életét, a sarokasztalnál az az elcsapott tréner is, aki iszonyu fölénnyel szólja utódát és szuggesztív bizonyossággal rajzolja fel a füstös levegőbe az alakítandó ellencsapat vérmes kilátásait — amint a pincérlánytól megtudjuk. Az asztalfőn ül és köröskörül a székeken már mindenkinek a proficsapat alapító tagságát ajánlja s a tőkét nyújtó hentes hiuságát szakavatottan kenegeti.

A kezdeményező önbizalom, lehullás és feltörekedés, elcsüggedés, kiverttség és rikoltó nekivetélkedés keveredik itt és veti széles karikáit óvatos avagy hiszékeny lelkekben, próbás csibészekben és kezdő jampecekben.

A NŐ

Ami ilyen kirándulásokon a riporteri fantáziát legjobban érdekelheti — az a rendkívül hiteles anyag, amit a beszedbe édesedő pincérlányoktól lehet megtudni. Gyors, hiu, tetszelgő, mégsem nagyképi mondataiból nyersen és érdeke-

sen bontakozott a büffék legszínesebb látogató közönségének különös természetrajza. A kitünő orosz író. **Kuprin**, hasznosította volna ez információkat róluk szóló gyönyörű és ember-séges regényeiben. Persze, Dosztojevszkijtől, Gorkijtől kezdve a harmad- és negyedrangú szentimentál-szocialista regényírók és kommersz-olvasmányok firkászai sem szüntek meg erre a területre apelállni a perdita-típus kultusza a mi költészetünkben is százsor jelentkezett, Reviczkytól Adyig.

A legérdekesebb sorsa közülük annak a jócsaládból való székely lánynak — egyetlen ilyen származék talán az egész szakmában! —, akit nyugtalan vére miatt kitagadtak szülei a tetemes örökségből s Kolozsvár után Bukarestbe tájékozódott. Most már férjet is fogott magának, a rőfössegéd, vagy csaposlegényfiatalember tartja el.

Hogy mennyire tudják csigázni magukat egy nőért a férfiak: az az ő sorsából megrendítően bontakozott. Egyetlen és végső menedéknek érzik a szomorú, szeplős-bibirscókos nőket: az egészen apokaliptikus; hát ha még nem is selejtes szép és kitünő testi megjelenésű, mint a székely-lány is. Társadalmi leszorítottságuk, sokféle anyagi nyomoruságuk, ezer fogyatékságuk, férfiütődöttségük pótlékolódik így tul. Ragaszkodásuk csaknem animális, gyvengéd és mérhetetlenül áhítatos, tündérien légies és testiesen vaskos, alázatos és állatias garral kakaskodó. A keszegoldalú, löcslábu testekben a legtöbbször hűségesebb, kitartóbb és becsületesebb hazát kapnak az érzelmek és indulatok, barátság és szerelem, mint a kitenyészített és selymekbe burkolt, naponként tisztító fürdővel, forró párakkal és jószagu gőzökkel ápolt tagokban. A világ felé zöldes mérgezetség, irigység, kellemetlen rosszindulat, mértékét nem tartó gyűlölködés is áradhat belőlük, de egymás iránt csupa mértéktartó szelidséggel s ha veszekedéssel is, de multhatatlan szeretettel viseltetnek.

Az ormóttian szecessziós bérház aljába bauhauss-stilusban bevált büffében így torlódik és kavargó az élet. A szagokat a legegészségesebb orr királyvize sem tudná alkotó elemekre szétválasztani, de az emberek sorsa is úgy bonyolódik itt, hogy csak ilyen hevenyészetten lehet írni róluk, mert amit az élet nem szedett rendszerbe, azt nem tudja a riporter sem egységbe fogni. A menyezetből zuhog egyhanguan a zene bejövökre és kimenőkre, a virslik és sütemények fölött a kirakati ablakban sebesen forog és veszetten morog a ventilátor. Sűrű ételek és sűrű életek fojtó páráit lapátolja ki az uccára s huz be valami frissítőt az elpillelt tüdőknek.

Évtizedek alatt szerzett országos hírnév garantálja, hogy a legelegánsabb, legjobbkivitelű férfi, női és gyermekcipők készülnek megrendelésre

VÁRHOL LÁSZLÓ
cipőkészítő üzemében, Arad, Str. Brătianu.

Hatásági beavatkozás Békeffi László konferansza miatt

Békeffi László a budapesti Pódium-kabaréjának előadás-sorozata nemsokára kétszázötvenes jubileumát üli a Teréz-köruti Szinpadon. A rendkívüli siker elsősorban a kitünő igazgató szellemes konferenzsainak tulajdonítható. A közönség napról-napra zsufolásig megtöltötte a Pódium-kabarét s ez tette szükségessé, hogy a társulat nagyobb helyiségbe, a Terézköruti Szinpadra költözzék.

Az elmúlt héten azonban különös jelenet játszódott le **Békeffi** László konferansza közben. Ezen az estén valaki, mint utóbb kiderült: egy ismert fővárosi ügyvéd, egy közbeszólással zavarta a konferanszot. Pillanatnyi feszült csönd ülte meg a kis színházat az éles közbeszólás után, de **Békeffi** László nyomban visszanyerte lélekjelenlétét s a következőket válaszolta a közbeszólónak:

— **Ahogy én beszélek, az a régi magyarság hangja s nem az Uj Magyarágé . . .**

A visszavágást óriási nevetés és — **közrendészeti megtorlás követte.** Az ügyletes rendőrtiszt rendreutasította a közbeszólót, de ugyanakkor közigazgatási eljárás indult **Békeffi** László ellen is. Másnap délelőtt értesítették a népszerű konferansziét, hogy

ezentul a kabaré műsorába nem mondhat semmi mást, csak azt, amit az egyes darabok szövege előír.

Ez azt jelentette, hogy **Békeffi** László ezentul nem tarthat konferanszokat és kizárólag csak, mint színész léphet fel az egyes kabarédarabokban.

Aznap este így is volt. **Békeffi** éppen csak hogy a következő műsorszámokat jelentette be, de a bejelentéseket nem fűszerezhetette a megszokott és közkedvelt politikai észrevételekkel.

Következő estére azonban ismét megváltozott a helyzet. **Békeffi** Lászlónak újra megengedték a konferanszot, csak arra figyelmeztették, hogy előadása politikai jellegén némi-képpen enyhítsen. **Békeffi** László ismét előadhatta közismert magánszámaait az egyes műsordarabok előtt s a közönség mit sem vett észre abból, hogy a **konferansz politikai megjegyzései itt-ott megváltoztak, hanem épp úgy mulattak rajtuk, mint eddig.**

Ha már sír-

RUTKAY & BOTYE

cégnél szerezze be zsebkendő-szükségletét.

Minőségi áruk!

Olcsó árak!

Báró Urbán Péter - emlékvacsorán az uri szellem jelentőségéről beszéltek

A budapesti „Aradi Szövetség” legutóbb báró Urbán Péter-emlékvacsorát rendezett, mely alkalommal az ünnepi szónok többek között a következőket mondotta:

— Azt mondhatnám, valósággal életem aranykora elevenedik fel lelkemben, amikor báró Urbán Péter alakjára gondolok vissza. Beszédemben azt tűztem ki célul, hogy levonjam az örökérvényű tanulságokat az ő életéből.

— Az elődök tisztelete, a multnak tisztelete, a történelem tisztelete olyan gondolat, amelyet fokozott mértékben ki kell hangsúlyozni. Amikor elismerem, hogy a fiatalság — sokszor joggal — dörömböl az ajtón, meg kell állapítanom, hogy ez a fiatalság lendület csak akkor lesz hanzsnos a nemzet javára, ha a történelmi folytonosság, ha elődeink őseink dicső történelme által mutatott utnak töretlen folytatása lesz. Ugy érzem, nincs nagyobb veszedelem a nemzet életében, mint amikor generációs problémák merülnek fel olyan formában, hogy a fiatalság szembeállítatik az öregekkel. A fiatalságnak legyenek meg a maga ideáljai, de ugyanakkor meg kell állapítani, hogy

**az a nemzet, amely nem tiszteli őseit, hagyományait,
az a nemzet a forradalom útjára tévedt.**

A forradalom abban a pillanatban kezdődik, amikor az ősök tisztelete a fiatalság lelkében megszűnik. Amikor megemlékezem a régiekről, tanulságot merítek a jövőre.

— Ez a tanulság levonható olyan kitünő magyar urnak életéből, mint aminő báró Urbán Péter volt. Urnak lenni nemcsak kaszinói fogalom, urnak lenni: közéleti és nemzetgazdasági érték. Majdnem azt mondhatnám, minden nemzet anynyit ér, amennyi uri érzés és uri gondolkodás van benne.

A lélekölő propagandától, materiális gondoktól agyonhajszolt, meggyötört Európában az uri szellemnek fokozott jelentősége van.

Urnak lenni jelenti elsősorban azt, hogy magammal szemben szigorubb mértéket gyakorolok, mint embertársaimmal szemben. jelenti azt a nevelést, amely a helyes utról való letérést lehetetlenné teszi, jelenti azt, hogy bármilyen anyagi kísértés, bármilyen személyes előny kínálkozzék is, a közönséges szolgálatától nem tántoríthat el. Jelenti, hogy szolgáljuk ezt a hazát tekintet nélkül arra, kifizeti-e magát a szolgálat vagy sem.

— A régi közéletnek volt egy fölényes vonása, a **nobile officium** ideálja. Régen fizetés nélkül szolgáltak, nem az érvényesülésért. A középosztályban — majdnem azt mondhatnám — proletár-ideálok kezdik felütni fejüket, mert pro-

letár-ideál az, amikor a több fizetés és kevesebb munka he-
viti az embert a nagyobb munka és áldozatkészség helyett.
Ha a régi uri életet nézzük, azt látjuk, hogy a vármegyei
életben annak minden ágában megnyilatkozott az uri gon-
dolkodás. Ennek velejárója az is, hogy aki a közért dolgozik,
szerény formában teszi.

— A háboru utáni típus és a háboru utáni világnak
talán a leglesújtóbb, leglealázóbb jelensége a tultengő
propaganda, amelyeket politikai rendszerek, emberek
ma igénybevesznek. Ma tulteng a propaganda, amely
majdnem oda vezet, hogy az emberi lelket, mint gyur-
ható anyagot, mint közönséges agyagot kezeli, amely-
nek saját törvényszerűségeit a propaganda megállapít-
ja. A lélekmérgező, lélekformáló, standardizáló, amalga-
mizáló, az emberi egyéniséget semmibe sem vevő, humá-
numot kiirtó mechanizáló propaganda fekszi meg az
egész emberi társadalom lelkét és a magasabbrendű em-
beri vonásokat kezdi kitörölni és elhalványítani az embe-
riség lelkéből.

— Az ur a propagandát megveti, lenézi, mert akinek van
nevelése, van önérzete, öntudata, az a másik emberben is be-
csüli ugyanezeket a képességeket. A parlamentáris gondol-
kodás velejárója az uri felfogásnak és uri gondolkodásnak.

— Amikor arról beszéltek, nemcsak arra az emberre
gondolok, aki urnak született, hanem mindazokra, akik-
nek lelkében ezek a képességek, készségek megvannak.
Nyugodt lélekkel mondhatom el, hogyha egy gazdának egy-
szerű házában bemegegyek, ugyanazt az uri gondolkodást és
uri felfogást találom, mint a legexkluzívabb angol uri klubban.

— A szakemberekből álló, rövidlátó politikai társadal-
makkal szemben ki kell hangsúlyozni, követelnünk kell az
általános műveltségü, egybefoglalóan, szintétikusan gondol-
kodó, filozófiailag képzett művelt vezetőket, akik a szakem-
berek részletmunkáját értékes mozaikká tudják összefog-
lalni.

— Az uri gondolkodásnak volt és kell, hogy legyen a jö-
vőben is olyan vonása, amely minden törvényhozásnál és in-
tézkedésnél jobban biztosítja a társadalmi szolidaritást, a
nemzet különböző rétegei, szegény és gazdag között az össz-
hangot. Amikor mindezeket a vonásokat báró Urbán Péter
volt aradi főispán életéből levonom, egyben, mint követendő
példát állítom magunk elé.

A szónokot percekig tartó tapssal ünnepelte az előkelő
társaság.

Kimondhatatlanul örülök, mert eltalál-
ta, hogy husvétii ajándékot csak az

ELITE PARFUMERIÁBÓL
szeretnék, ahol mindig előnyösen sze-
reztem be kozmetikai szükségleteimet.

Nagyítóke és kisipar

A gyáripar és kisipar problémája éppen annyi idős, mint amennyi idő óta modern, bárhol és bármi mértékben alkalmazható elemi erő, gőz által hajtott gépekkel dolgozó gyárak igekeznek a társadalmi igények fejlesztésére és kielégítésére.

Gyárak régen is voltak, voltak a legősibb ókorban is, ameddig a történelmi kutatás visszatekinteni tud. Ha szabad egy kissé nyelvészkedésbe avatkoznom, akkor állíthatom, hogy a gyár fogalma a messze őskorba megy vissza, mert „gyártani“ szavunk feltűnő egyezést mutat a klasszikus görög „diartüo“ igével, ami szótár szerint annyit jelent, hogy alkotok, összeszerkesztek, vagyis gyártok, tehát értelmileg kétségtelenül megfelel gyártani szavunknak. Így ha a nyelvből lehet a szó és fogalom korára következtetni, akkor nyugodtan mondhatjuk, hogy gyárak már évezredek előtt működtek. Homérosz le is írja Hefaisztosz fémgyárát.

Más kérdés persze, minők voltak ezek a „gyárak“?

Erre a kérdésre megközelítőleg sem tudunk feleletet adni. Az egyiptomi építkezés, a piramisok óriási sziklatéglái arra vallanak, hogy jelentős erőgépekkel kellett dolgozniok, különben azokat a falsziklákat kivésni, egy darabban bányától az építkezés helyére szállítani, ott torony, sőt hegymagaságra felemelni és szabatosan helyre tenni képtelenek lettek volna. Ez azonban csak sejtés. Megbízható közelebbi adatunk nincs.

A középkori gyáraknak már voltak ma is ismert gépeik, de ezeket kézerővel hajtották. Azért is a középkori ipari termelést kézművesség szóval szokták jelölni. Ahol a helyhez kötött és csak korlátolt mértékben kihasználható vizet, vagy a rendszerint és állandóan nem nagy erőértékű szelet nem fogták vitorlába, vagy hajtókerékbe, ott, tehát a legtöbb helyen, emberi vagy állati erőt kellett a gépek hajtására igénybe venni. Ember vagy állat szolgáltatotta a gép hajtóerőjét.

Megváltozott a helyzet, mikor a gőzgépet feltalálták és az ipari termelés szolgálatába állították. Nem messzire, alig másfélszázadra nyulik vissza a gőzgép szerepe, de azóta a gőzgép és a gőzgépre alapított gyár forradalmasította a termelést, szétrombolta a régi társadalmakat, szétzüllesztette az iparos-céheket és új társadalmi rendet szervezett az ipari termelés köré.

Emberi erő nem volt többé szükséges a gépek hajtásához.

Az ember attól kezdve nem hajtja, csak irányítja a gyárban a gép működését (sok esetben még kisipari telepen is). Ebből folyt egyrészt, hogy munkanélküli, éhes és forrongó munkásfeleslegek támadtak, a kapitalizmus ellenségei, — másrészt az, hogy a tömeggyártás lehetősége, a termelésnek nemcsak viszonylagos, hanem a valóban csekély üzemi költ-

ségből származó olcsósága a tömegigények legszélesebb körre terjedő kielégítése tette lehetővé, de egyben létalapjaiban támadta meg a kézműves, illetve kisipart, amely a maga kézi munkaerejével nem tudott a gyárral versenyezni.

Minket a kisipar sorsa érdekel.

A kisipar a gőzgépes gyáripár versenyé következtében óriási nehézségekkel került szembe. Nem szükséges ismertetni, mert ma már, mikor bárminő hivatásban mindenki naponta kénytelen közgazdasági kérdésekkel foglalkozni, minden ember előtt ismeretes, még ha közgazdaságtant nem tanult is, hogy

mily eltérően alakul a termelés kalkulációja a kisiparban — a kisipar rövására.

Az egyedülálló kisiparos képtelen volt megküzdeni a gőzgépekkel és egyéb hasonló jellegű gépekkel.

A kisiparosság egyre süllyed.

Az iparpártolás a sokféle egyéb hasonló jó nem mutatkozott kielégítően eredményesnek, a kisipart nem lehetett teljesen talpraállítani. Vannak a kisiparnak egyes ágazatai, amelyek tekintetében a gyáripár nem veszélyes. Vannak kisiparosok, amelyeket éppen a fejlett gyáripár hívott életre. Vannak kisiparok, amelyek szépen megélnék egy virágzó gyár árnyékában. Általánosságban azonban

a modern gyáripár a kisipar végzete gyanánt jelentkezik s az örökös panaszok azt tanúsítják, hogy ma, mikor az állam annyi mindenféle kedvezményben részesíti a kisiparost, még mindig hatalmasabb a gőzgép vagy a villanyos gép, vagy olajmotor, vagy egyéb hajtógép, mint a kisiparos tudása, ügyessége, szorgalma és lelkiismeretessége. Fokozza a gépi termelés erejét a gyáripár szervezettsége, mely a kartellek ár- és iparpolitikájában nyer kifejezést.

Pedig a társadalmi egyensúly biztosítása végett a kisipar boldogulását mindenképpen biztosítani kell,

hacsak a kapitalista társadalmi rend elvi alapjait cserbenhagyni nem akarjuk. Különösen érdeke ez a tőkének, illetve helyesebben a tőküsnek. A gyár lehet közületi kézen is, hogy ne mondjam: társadalmosítva. A magánkézben lévő mammut ipartelepek és az állami ipartelepek igazgatásának egyezése azt mutatja, hogy a gyár közületi kézben is kielégítő, vagy legalább egyenlő eredménnyel működik. Nem technikai, hanem társadalomrendszeri elv szempontjából fontos tehát, vajjon közületi vagy magánkézben van-e a gyár. Az emberi kultúra, az emberi boldogulás egyik legfőbb eszköze a gőzgépes, vagy olajmotoros gyár, amely tehát ki nem irtható, meg nem szüntethető, óriási hátrányok nélkül ki nem küszöbölhető az emberi társadalmakból. Sőt. A gyárak fenntartására közérdekből törekedni kell. A kérdés csak az, vajjon kapitalista, vagy nem kapitalista alapon-e.

Itt találkozunk a magánkézben lévő nagytőke érdeke a kisiparos boldogulásával.

A nagytökének rendkívül fontos elvi érdeke fűződik a kisipar boldogulásához.

A kisiparos ugyanis ugyanazon az elvi alapon él és működik, mint a gyáriparos, vagy általában a nagyiparos: a magántulajdon kapitalista jellegű jogrendszerre alapján. A kisiparos elvileg ugyanazon a jogi alapon független és önálló, mint a nagyiparos. Ha a kisiparos önállósága megszűnik, akkor rá nézve elveszti jelentőségét a kapitalista magántulajdon közböbössé válik rá nézve a mások kapitalista magántulajdona is. Megszűnik a tőkével való elvi érdekközössége, s éppen oly hajlandó lesz a kapitalizmus, a kapitalista társadalmi rend megszüntetésére, mint az a munkásság, mely egyenesen ezzel a célkitűzéssel szervezkedett. Hiszen mi lehet más, tönkremenése esetén, a kisiparosból, mint munkás? Munkás, aki belekényszerül valamilyen szervezetbe, amely a tőkével szemben ridegen érvényesíti a munkásság szándékait még abban az esetben is, ha a tőke a maga külön érdekeit valamilyen társadalmi érdek mázával vonja be. A tőkés rend fönntartása csak addig társadalmi érdek, amíg a tőkés rend több érdeket tud kielégíteni, mint más rend. Ezért rendkívül fontos a tőke szempontjából, hogy természetes érdektársa, a kisiparosság abban a meggyőződésben legyen, hogy

a tőkés társadalmi rend az, amely az ő érdekeit is leginkább kielégíti.

Igaz, lehet más elgondolás is. Lehetséges olyan elgondolás, hogy a tőke megszerzi a gazdasági tulsuly mellé a közjogi hatalmat is a maga részére, akkor azután mindegy neki, milyen a kisiparos sorsa. Ez nagyon messzemenő politikai elgondolás, amely tulajdonképp ipari rabszolgaságot jelentene. Azt hiszem, hogy a nagy izgalmakat kiváltó társadalmi mozgalmak, jogalkotások és jogalkotási törekvések jelentékeny részben éppen arra a félelemre és gyanura vezethetők vissza, hogy

a tőke visszaél a maga gazdasági erejével és a társadalmi egyensúly biztosítása helyett a maga egyeduralmát kívánja megalapozni.

Ez ellen a nyugtalankodás ellen, egyben a tőke biztonságára érdekében, leghelyesebb a kisiparos intenzív felkarolásával biztosítani a tőkés termelési, illetve társadalmi rend nyugalmát és biztonságát.

Vannak, különösen Amerikában, törekvések arra, hogy a munkásságot is kapitalistává és ezáltal kapitalistaszemléjűvé tegyék. De ez olyan óriási probléma, amely még nagyvonalakban sem tekinthető át teljesen, azért itt ezzel ne foglalkozunk. A kisiparos megnyerése azonban egyszerű.

Miként érheti el a nagytőke a kisiparos megnyerését?

A kisipar boldogulása tulnyomórészen a nagytőke jóindulatától függ, mert — talán kivétel nélkül — minden kisipari nyersanyag fölött a nagytőke, a kartel rendelkezik. A nagytőke a maga nyersanyagát bizonyos kedvezményezett

kerekedők útján juttatja a kisiparoshoz, de vannak kedvezményezett kisiparosai is. Juttassa tehát a nagytőke megfelelő föltételekkel, kedvezményezések kizárásával olcsó nyersanyaghoz az egész kisiparosságot és kisipari uton megfelelően végezhető termelés körében engedje szabadon érvényesülni a kisipart. A tőkének fontosabb érdeke fűződik ahhoz, hogy az egész kisiparosságot megnyerje a kapitalista rendnek és ahhoz kötve tartsa, mint ahhoz, hogy néhány kiválasztott jusson óriás keresethez, viszont a kisipari tömegek a tőke elenségeivé váljanak.

h—a

— **A TAVASZ MÉG CSAK KACÉRKODIK A VÁROS-SAL**, de a korzót már elöntötték a kolduló virágárosok. Az uccának ezt a szépséghibáját még senki sem tudta megoldani. Nem arról van szó, hogy prózai lelkek volnánk és tiltakoznánk a tavasz tündértermésének — virágnak — akár pénzért való felkínálása ellen is. Elvégre, ha Ventimigliában úgy tudunk örülni, amikor a Riviera Express ablakába felnyújtják az ökölnagyságu szegfűcsokrokat a kupéba, miért ne örülnénk a hazai ibolyacsokornak is? Csak a **mód** ellen van kifogásunk, ahogyan ezt teszik. Lépten-nyomon az ember orrába bokszolják az összefogdosodott, maszatos, gusztustalan csokrocskákat és teszik ezt olyan zsaroló modorban és hanglejtéssel — pláne ha az ember hölgytársaságban van —, amellyel mintegy azt mondják: **Na te smucig fráter, ezt próbáld meg, hogy ne vegyel egy csokrocskát...** Árulják a virágot kedvesen, de ne tolakodó módon. (A rendőrség szíves és erélyes figyelmébe.)

— **MINDENKIRE VONATKOZIK A BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR UTÓLAGOS VIZUMKEDVEZMÉNYE.** A Budapesti Nemzetközi Vásár utazási igazolványai alapján 1939 április 18-tól május 8-ig vizum nélkül lehet Magyarországra beutazni. A csak utólag Budapesten megváltandó vizummal, amelynek díja P. 2.50, május 18-ig lehet Magyarországon tartózkodni. Akinek érvényes utlevele és vásárigazolványa van, minden mellékkörülményre való tekintet és minden korlátozás nélkül lépheti át a magyar határt és veheti igénybe ezt a kedvezményt.

Román, magyar, német, francia, könyvujdonságok, modern irodafelszerelések, üzleti könyvek, nyomtatványok, töltőtollak, praktikus irodai különlegességek, gyermek mesekönyvek, bélyegalbumok állandóan nagy választékban kaphatók

„Cultura” könyv és papirnagykereskedésében

TIMIȘOARA: Bulevardul Carol 16. — Telefon 15—07.

ARA D: Fehér Kereszt épület. — Telefon 20—66.

Tizév után állt bosszút az ujságírón a leleplezett gangszter

(Nagyvárad.) Néhány nap előtt zokogó aszony esett ájul-
tan össze egy magánszanatórium folyosóján. A műtöböl ak-
kor hozták ki férjét, **Rózsa Bélát**. A szerencsétlen ember két
szemét fekete kötés takarta le és kétségbeesett felesége tud-
ta, hogy ez **visszavonhatatlanul az örök vakságot jelenti...**

Rémregénybe illő előzményei vannak a tragédiának, me-
lyek tiz év előttre nyulnak vissza. Akkor történt, hogy egy
szatmármegyei városban szokatlanul sok rablás és titokzatos
gyilkosság történt. A helyilap hűségesen beszámolt a gaztet-
tekről, de a lap két fiatal riporterének, a gimnáziumból ép-
pen kikerült **Rózsa Bélának** és **Petyke Mihálynak** feltűnt,
hogy a tettesek sohasem kerülnek kézre. Mikor azután egy
Amerikából visszatért gazdag földművest agyonlőve találtak
az erdőben és a tettesnek megint sikerült elmenekülnie,

a két riporter elhatározta, hogy önálló nyomozást indít.
Kimentek az erdőbe a tett színhelyére és hosszas keresés
után két puskagolyót találtak. Ezeket zsebre vágták. Azután
szoros barátságot kötöttek néhány gyanusnak talált volt ál-
lami tisztviselővel, és ezeket sűrű egymásutánban leitatták.
A részeg emberek különös titkokat kezdtek kifecsegni, hen-
cegték, hogy földet, házat vásároltak és hogy egész ország-
ban nincsen ennél jobb város... Az egyik röhögve jegyezte
meg, hogy

**ő még a város rendőrfőnökével is puszi pajtási viszony-
ban van**

és csak Juonkámnak meg Todorkának szólitják egymást.

A két riporter eleget tudott. **Rózsa**, akinek apja jómódu
ügyvéd, bőven el volt látva zsebpénzzel, **Bukarestbe utazott**
és ott **sürgős kihallgatást kért a belügyminisztertől**. Az au-
dienciát telefon beszélgetések és sürgönyi utasítások követ-
ték. Két nappal utóbb pedig az egész sajtót bejárta a hír,
hogy

**közismert embereket rablásokban való részesség miatt
letartóztatták.**

Minthogy a vádlottak tagadásával szemben nem volt bizo-
nyítható, hogy melyik milyen mértékben vett részt a bűncse-
lekményben, mindössze **öttől-tiz évig terjedő fegyházat mért
ki a bíróság.**

A két riporter közül **Petyke** Budapestre került, **Rózsa**
továbbra is az országban maradt. Jobb szemére már gyerek
óta gyengélkedett, ez a szeme egyre romlott és végül egészen
megvakult. A másik azonban ép maradt és így zavartalanul
üzhette továbbra mesterségét. A városban mindenki szerette
az elegáns, karsu, fekete monoklis fiatalembert, aki közben
meg is nősült.

Tíz év mult el a nevezetes riport óta és **Rózsa** már meg is feledkezett az egészről. Két hónap előtt azonban drámai körülmények között támadt fel a mult.

Rózsa sokat utazott és így gyakran került **Nagyváradra** is, ahol szívesen időzött az Ujságíró-klubban. Késő éjszaka szokott csak onnan szállodájába menni. Így történt ez legutóbb is. Amikor a néptelen uccákon végighaladva keresztuccához ért, hirtelen egy öles termetű csavargó ugrott eléje.

A megrémült ujságírónak még kiáltásra sem volt ideje, egy homokos zsákkal arcába vágta, azután kegyetlen rugások, ütések zuhogtak rá.

— A feljelentésért te bitang! — hallotta a csavargó állati dühvel sziszegett szavait. Azután eszméletét veszítette.

Néhány órával később vérbefagyva találták.

Kórházba vitték, ahol nagy nehezen talpra állították, de rémülten vette észre, hogy a borzalmas ütések következtében eddig ép baszeme homályosul és kötőhártyája vérbe borult. Az orvosi tudomány tehetetlennek bizonyult. **Rózsa** utolsó reménykedéssel egy kiváló szemspecialistával vizsgálhatta meg magát, azonnal felismerte, hogy

a szem menthetetlenül elveszett és a fellépett gennyezés miatt sürgősen el kell távolítani . . .

Ennek a szörnyű ujságírói tragédiának utolsó felvonása játszódott le a szanatóriumban.

— **AZ ARADI CHEVRA KADISA** előljáróságának és 30 tagu választmányának mandátuma lejárt. Az új választás megejtésének határnapjául f. évi április hó 16. napját tűztük ki. Választói jogosultsága van minden tagnak, aki tagdíját 1938. év végéig kiegyenlítette. Felhívjuk ennél fogva mindazokat, akik tagdíjukkal hátralékban vannak, hogy hátralékaikat 15 napon belül egyenlítsék ki, továbbá mindazokat, akiknek a közszemlére kitett választói névjegyzék ellen netán kifogásuk van, hogy felszólamlásukat irodánkban nyújtsák be. A Chevra Kadisa Választási Bizottsága.

— **EGY TEIJES HÓNAPIG ÉRVÉNYESEK A B. N. V. UTAZÁSI KEDVEZMÉNYEI.** Külföldiek a Budapesti Nemzetközi Vásár utazási igazolványai alapján a magyar vasutakon és dunai hajókon engedélyezett 50 százalékos utazási kedvezményt a beutazásnál 1939 április 18-tól május 8-ig, a visszautazásnál április 28-tól május 18-ig vehetik igénybe. Ugyanezek az időpontok érvényesek a vízumkedvezményre is, úgy hogy egy teljes hónapig lehet a vásár utazási kedvezményeit igénybevenni és az utólagos vízummal Magyarországon tartózkodni. — Belföldiek a vasuti kedvezmény igénybevitelével április 22-től május 8-ig utazhatnak Budapestre és április 28-tól május 14-ig vissza. — Az 50 százalékos magyar utazási kedvezményen felül a B. N. V. utazási igazolványai 21 külföldi államban 20—60 százalékos utazási kedvezményre jogosítanak.

Az írógép robotosai

(Temesvár.) Egész nap írógép mellett dolgozni nem tartozik a legkönnyebb kenyérkeresetek közé. Az irodai munka elgépietése folytán a tisztviselői tevékenység is közelebb jutott a kifejezetten fizikai jellegű munkákhoz.

Ott azonban, ahol — fix alkalmazásban — a tisztviselő a napi 7—8 óra leteltével „leteheti a lantot“ és javadalmaszásánál nincs befolyással az, hogy valamely napon néhány oldallal többet vagy kevesebbet gépelt —, még megjárja a dolog. Fárasztó és kimerítő munka ugyan, de a megállapított hivatali idő elmúltával megszűnik minden gond és fáradtság.

AKKORDMUNKA AZ IRÓGÉP MELLETT

Egészen más a helyzet az írógép akkordmunkásoknál, a másolóirodák robotosainál, akiknél a produkció, a végzett teljesítmény az irányadó s akinek ezért a nap minden óráját, percét ki kell használniok.

És hányan vannak, akiknek egész létalapját az a kis írógép jelenti, melyen otthon, csöndben vállal másolásokat, cimirása és sokszorosítást. Milyen lélekölő, idegpusztító robot! De hallgassuk meg az egyik közvetlenül érdekelt „robotembert“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Körülbelül 8 éve elvesztettem állásomat — kezdi a majdnem egy kaptafára menő élettörténetét — és nem tudtam újra elhelyezkedni. Ügynökösködésemhez nem éreztem magamban rátermettséget s így egyetlen életlehetőségét láttam magam előtt: szerezni egy kis írógépet és lakásomon vállalni fordítást, cimirást, másolást, ami jön.

— Volt néhány ismerősöm, ki beajánlott egy-két sorsjegyfőelárusítónak s így cimirásra sikerült rendszeres megbízást kapnom. Utána sokat hirdettem, volt néhány jóakaróm is, akik hozzásegítettek egy kis munkához, úgy hogy kis gépem segítségével elvegetálok valahogyan.

REKORDJAVÍTÁS A CIMIRÁSBAN

— Ne irigyeljen azonban senki ezért a szörnyű kenyérkeresésért! Egyik napról a másikra borítékban kifizetést és a megbízások, melyekben részesülök, egészen rendszertelének.

Sokszor hetekig nincs munkám és koplalok a szó szoros értelmében,

máskor pedig halmozódik a munka és nem tudom elvégezni. Képzeltető, mit jelent például 10.000 boríték megírására megbízást kapni, úgy hogy a munkát 3—4 nap alatt le kell szállítanom. Gyorskezü ember vagyok, géppel is, kézzel is igen gyorsan írok, de 200 címmel többet a legerősebb ütemben sem lehet írni. Tehát 10.000 címet 4 nap alatt csak úgy tudok összehozni,

ha napi 14 órát egyfolytában, megszakítás és a tempó csökkentése nélkül dolgozom.

Már megtettem nem egyszer, mert a kenyérgond a legsúlyosabb akadályokat is legyüri. De utána napokig betegem feküdtem, annyira kimerített ez a lélektelen favágás.

A FORDÍTÁS A LEGNEHEZEBB AGYMUNKA

Még ennél is súlyosabb eset, ha egy-egy német fordítást kapok úgy hirtelen, rövid határidőre. Cimirásnál, másolásnál nem kell sokat gondolkodni, szellemi megerőltetéssel nem jár.

A fordítás viszont a legnehezebb szellemi munkák sorában foglal helyet

és ha egy nehéz agymunkát gyorsan, terminusra kell csinálni, abba előbb-utóbb teljesen tönkre kell menni.

— Az én foglalkozásom velejárója az emberekkel való állandó érintkezés. Tapasztalataim nem a legkedvezőbbek az emberek jóindulata és megértése irányában. Rengeteg szekaturának, vexálásnak vagyok kitéve és a fontoskodó, kellemtlenkedő, minden kákán csomót kereső megbízók sokszor valóságos kinszenvedést idéznek fel bennem örökös okvetlenkedésükkel.

HUSZONNÉGY ÓRA A HIVATALOS

— Nálam hivatalos óra, vagy ünnepnap nincs .

Sokszor késő éjszakáig és vasárnap is egész napon át dolgozom,

mert nem az időt, hanem a darabszámot fizetik meg nekem. Akkordban dolgozom és addig élek csak, ameddig sokat tudok elvégezni. Sajnos, a munka természete már magában hordozza a korai összeroppanás, idegösszeomlás csiráit...

Valahányszor olvasunk a lapokban egy-egy hirdetést: az ajánlkozó mindig a szerencsétlen intellektuális robotemberek sorából való, akik banikból hozzák össze kis kenyéruket és fiatalon szívbetegékké, idegbajosokká, tönkredolgozott emberekké válnak.

PARFUMERIA „MASCOTTE“

(Szabó Albert mellett)

Tüdös & Zahoránszky

Szigeti Oszkár

cipőáruháza, Arad, Str. General Berthelot 3.

Színházzal szemben.

Álarcosbál a politikában

A következő sorokat kaptuk:

Igen tisztelt Szerkesztő Úr! B. lapjuk egyik legutóbbi számában megjelent „**Az Imrédy-ügy felidézi Kenyeres-Kaufmann esetének emlékét**“ című cikket lényegében én is helyeslem. Valóban, az embert magát kell tekinteni származásra, hitfelekezetre, osztályra való tekintet nélkül és az ő közéleti személyi értéke legyen a döntő szempont a közéleti szereposztásnál. **Az ősök kutatása és az eszerint való osztályozás teljesen hibás vágányokra vezetne az emberek megítélésénél.**

De legyen szabad megjegyeznem, hogy ez az önértéketően helyes tétel csupán **rendes és egészséges viszonyok között alkalmazható** általában és célszerűen, de nem a mai közéleti dzsungelben, a mostani elfajult állapotokban, amidőn a közélet porondján számosan tolonganak és gátlás nélkül két könyökkel mindenkit legázolni próbálnak olyanok, akiknek a rovásán kellemetlen, közéleti, sőt rendőri priusz éktelenkedik és azért olyan lármások és a divatos jelszavak terén mindenkit tülharsogók, mert így akarják elterelni a figyelmet olyan fogyatékokról, amelyek az addott pillanatban egyenesen alkalmatlannak bélyegeznék az illetőt a divatos „**koreszme**“ első vonalában való és érvényesüléssel kecsegtető vezérekedésre.

Nem nehéz például megérteni, hogy aki teljesen új ruhába óhajtja — a „koreszme“ konjunkturája idején — öltöztetni a magyar nemzetet és ezen a címen a nyakára ülni, minden áron titkolni, eltakarni igyekszik — mindenkit tülharsogó magyarkodással — azt a nagy és a bizalmat könnyen megrendítő fogyatékoságát, hogy ereiben egy csepp magyar vér sem folyik és esetleg az abszolutizmus alatt Magyarországon hivatalt vállalt cseh beamterek leszármazottja. Az is természetes, hogy az antiszemitizmus virágzása korában **az érvényesülni akaró zsidószármazék a lehangosabb és a legtűrémetlenebb antiszemitizmussal próbálja elterelni magáról még a gyanu árnyékát is annak, hogy nem tizenhárom próbás árja. Az Ország-Világ helyesen emlékezett Kenyeres-Kaufmann Miklós Mózes klasszikus esetére, akinek volt mersze akkor, amidőn egy Gömbös Gyula, a fajvédő miniszterelnök, álláspontját a zsidókérdésben revideálta, mint a hozzánk járó pesti lapokból értesültünk — annakidején Tarpa piacán, mint kormánypárti képviselőjelölt, odaharsogni a magyar közvéleménynek:**

„**Nem akarok zsidót látni!**“ E bátor antiszemita kiállásnak hatása — tudvalevően egyenesen szédítő volt: ezt a zsi-

dó kis szénügynököt az egész kormányzat felkarolta Magyarország elsőrendű gazdasági szakértőjévé, államtitkárré léptették meg. Hiába leplezte le a magyar közélet egyik legtiszteltebb egyénisége sorozatos okmányhamisításait, mégis kezdetben illetékes helyen minderről nem akartak tudomást venni, mondván, hogy bizonyára a zsidók és a „zsidóbérencék“ akarják így kompromittálni a korszak rettenhetetlen antiszemita bajnokát. Ha a leleplező politikus bűnvádi feljelentéssel nem vágja utját e körmönfont kis ügynök felfelő ivelő esodálatos pályafutásának, ki tudja, milyen magasha lendült volna azon a címen, hogy „nem akart zsidót látni“ akkor, amikor antiszemitáink bátortalanul csak magukban dohogtak és lappangó állapotban leledztek.

Fájdalom, míg a közéletet nem tudjuk megtisztítani az álarcban járó törtetőktől és konjunkturás szélhámosoktól, szükséges, hogy a közéleti, sőt rendőri priusza után is érdeklődjünk azoknak, akik az ismeretlenség homályából hirtelen felbukkanva hon- és nemzetmentő ideákkal, forradalmasan átalakító koreszmék harsogó hirdetésével máról-holnapra vezérei polcra törekednek.

A legerősebben világitó fényszórók kellenek a közélet porondján elszaporodott politikai szélhámosok és élősdiek elriasztására.

Régi politikus.

Legszebb HUSVÉTI AJÁNDÉK, svájci női és férfi karékszerész, Arad, Minorita-palota.

HARTMANN KÁLMÁN
órák nagy választékban

Még mindig a könyv a legolcsóbb ajándék! Szépirodalmi és művészeti könyvek, Híveskönyvek, játékok SÁNDOR FERENC-nél a megyeházzal szemben.

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 27 év óta az „Ország-Világ“ politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

volt, amikor elindult s most már Ardeal és az utódállamok majdnem minden házánál megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MEGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ“-ban. Állandó hirdetőknak nagy kedvezmény!

Amíg Ön alszik,

/ az agytröszt dolgozik

A póstavezérigazgatóság utasítása értelmében az ország összes postahivatalai megkezdték és folytatják a reklámmellett könyörtelen hadjáratot. Vesszenek a levélborítékokon látható, hirverésre bármilyen feltételezés szerint is alkalmas feliratok, vagy bármilyen egyéb nyomtatványok, ha csak a feladó nem fizet külön a postának a „reklámszolgálatért”. Az erre vonatkozó hivatalos közleményből kitűnik, hogy a postahivatalok azokat a leveleket, vagy levelezőlapokat, amelyek a feladó cég nevén és lakásán kívül más adat (alapítási év, alaptőke, foglalkozási ág stb.) szerepel, a bélyegek megsemmisítése után visszajuttatják a feladóhoz. Tovább meg azonban a puritán egyszerűséget követelő posta és azokat a borítékokat vagy levelezőlapokat sem továbbítja, amelyek olyan leragasztott felírás szerepel, amelyet most már reklámnak minősítenek. Különben a feladó nevét és lakáscímét is csupán a boríték hátlapjára szabad feljegyezni és még a cégjelzési adatokat sem engedélyezi a posta, ami pedig a meglévő nyomtatványok felhasználását illeti, ezekre nézve azt a tanácsot adja a póstavezérigazgatóság, hogy kössenek megállapodást a postával és fizessenek külön díjat reklámszolgálat címén.

Mivel a posta végeredményében üzleti vállalkozás és mivel jelen esetben nem törvényről, hanem a póstavezérigazgatóság rendelkezéséről van szó, engedjék meg nekünk, hogy néhány észrevételt tegyünk erről a spártai egyszerűsége szorító rendszerről, amelyről bizvást megállapíthatjuk, hogy nem túlságosan gyakori tünet a nemzetközi postaszolgálat történetében.

Először is azt a tiszteletteljes megjegyzést tesszük, hogy azzal, amikor egy cég valamelyik ügyfeléhez levelet intéz,

nem meríti ki a reklámirozás fogalmát,

mert a reklám tulajdonképpen az az eljárás, amikor valamilyen gyártmányt, céget vagy bármi egyebet nagyobb tömeg előtt ismertetünk, ajánlunk. Mármost az egy ügyfélhez intézett levél nem szolgálhatja tömegnépszerűsítés célját, különösen nem akkor, amikor — és természetesen a kereskedelmi levelezés esetében ez a legnagyobb százalék — régen bevezetett ügyféllel levelezik a feladó cég. A feladón, az átvevőn és a postai alkalmazotton kívül vajjon ki látja a kereskedelmi levelek borítékját,

kinek és hol szolgálhat ez reklámként?

Másrészt a legnagyobb vállalatok napi levelezése sem haladja meg a napi maximális száz darabot, ami pedig még szintén nem nevezhető a legrigorózusabb felfogás szerint sem tömeges népszerűsítésnek.

Hanem vannak a kérdésnek más vonatkozásai is. Károsodik-e a posta azzal, ha, feltéve, de meg nem engedve, a szolgálatát igénybevevő és a póstai díjszabást pontosan le-
rovó vállalatok reklamirozzák árucikkeiket?

Hát ez lenne a hazai ipar védelme, ez lenne a belföldi gazdasági élet sokszor beharangozott támogatásának gyakorlati kerestülvitele?

Ennyire értékelnék az ipar és kereskedelem érdekeit, hogy a cégjelzés leglényegtelenebb megkülönböztetéseit sem engedik meg? Hiszen tudunkkal a posta és a közönség nem egymással szembenálló, harcoló ellenfél, hanem a posta olyan intézmény, amely a megállapított díjszabás ellenében a közönség érdekeit képviseli. A póstai díjszabás nem olcsó, nem olcsóbb, mint külföldön, ahol dehogy is gondolnak ilyen kicsinyes bosszantásra, amikor a közönség érdekeiről van szó.

És itt kapcsolódik a harmadik szempont a kérdés meg-
tárgyalásába. Ugyanis

a posta tulajdonképpen a külföldi gazdasági élet érdekeit szolgálja.

Mert ugyanakkor, amikor minden belföldi vonatkozású állítólagos népszerűsítési lehetőséget meghiusít, semmiféle szankciót nem alkalmaz, mint ahogyan nem is alkalmazhat a külföldről érkező küldemények reklámfelírásai ellen. Ezeket minden külön díjszabás vagy fennakadás nélkül továbbítja a posta ugyanakkor, amikor a belföldi kereskedelmi és ipari vállalatok, cégek hasonló, vagy még kisebb mértékű népszerűsítési lehetőségeit egyszerűen elköbözza.

Külföldön valóságos versengés van azon a téren, melyik cég milyen ötletes nyomtatvánnyal, felirással teszi szebbé, tetszetősebbé levélpapírjait és levelezőlapjait. Nem reklám ez, hanem az izlésnek, a megnyerő külsőségek alkalmazásának el nem vitatható jogát alkalmazzák csupán. Ez szolgáltatott alapot a nyomdatechnika bizonyos vonatkozásában a fejlődésnek, a szép művelésének és vajjon nem voltunk-e büszkéek magunk is arra, hogy ez a szépet kedvelő és istápoló rendszer nálunk is örvendetes eredményeket ért el, nyomdaiparunk nagyot fejlődött ezen a téren. Mármost kérdezzük, nem gondolnak arra, hogy hány iparművész, grafikus veszíti majd el a kenyerét a puritán egyszerűség eme kényszerterjesztését szolgáló rendelet nyomán, amikor majd a vállalatok mellőzik a nyomtatványokat és mindössze egyszerű cégjelzés papírt készíttetnek? Ez talán nem szempont a posta, de szempont az általános közérdek szempontjából.

És végül még valamit. A borítéknak a szürke sablonig való leegyszerűsítése tulajdonképpen csak kellemetlenkedés, de nem szolgálja a posta érdekeit. Mert végeredményében

nem is a boríték az, ami a reklámra alkalmas, hanem a levélpapír.

Azt már ugyanis a legéberebb póstás sem tudja megállapítani — hacsak be nem szereznek erre a célra Röntgen-készüléke-

ket — de még akkor sem, — hogy mi van a boríték alatt. A levélpapírokra a legcsábítóbb szöveget lehet írni, mindent ami jólesik és amit a levéltitok szentsége megvéd, a legkép-
rázatosabb népszerűsítési ötleteket is kénytelen kikézbesíteni a pósta, mert nem áll módjában az ellenőrzés . . .

Hisszük, hogy illetékes helyen rövidesen észreveszik, milyen kicsinyes és méltatlan kellemetlenkedés csupán a póstavezérgazgatásának ez a rendelkezése, ami végeredményében nem szolgálja a pósta érdekeit sem, mert hiszen nagyon kevés külön jövedelmet jelent majd ez az új rendszer. Az emberek majd szépen leszoknak a feliratos borítékokról, majd eltűnnek a szép nyomtatványok, de ez — szerény véleményünk szerint — éppenséggel nem alkalmas a hazai gazdasági élet támogatására, csak vállalatok zaklatására. Pedig ez mégsem lehet talán hivatalosan istápoltt cél . . . ?!

Birói ítélet egy „lelki kényszer” perben

Az aradi járásbiróságnak legutóbb azt a kérdést kellett eldöntenie, vajjon egy dévai ügyvéd és felesége **lelki kényszer** alatt irták-e alá egy közjegyzői okiratot, amely egy erdőkitermelési ügyből kifolyólag 200 ezer lej megfizetésére kötelezte őket.

Az érdekes kérdés eldöntésére **Wiesel Jenő** aradi fake-
reskedő és **dr. Haragos Adám** dévai ügyvéd s családja között megindult pereskedésben került sor. **Wiesel Jenő** 1932-ben különböző erdőkitermeléseket hajtott végre s ennek során **dr. Haragos Adám** dévai ügyvédtől és feleségétől is vásárolt területet kitermelés céljaira. A kitermelés akadályokkal járt, nem is hozta a szavatolt mennyiséget és a felek végül is a felmerült vitát úgy intézték el, hogy **dr. Haragos Adám** és felesége közjegyzői okiratban kötelezték magukat, **Wiesel** követelésének kiegyenlítése fejében 200 ezer lej visszatérítésére. Utóbb azonban elhárították maguktól a kötelezvény teljesítését s ekkor **Wiesel** a kikötött illetékességű aradi járásbiróság előtt pert indított **dr. Haragos** és felesége ellen. Időközben az ügyvédné elhunyt s ekkor perbe hívták az örökösöket, **Haragosék** gyermekeit is.

Az alperes azzal védekezett, hogy lelki kényszer alatt irta alá a közjegyzői okiratot, **Wiesel** azonban bizonyította, hogy ez a kifogás annál kevésbé állhatja meg a helyét, mert az az ügyvéd, akinek irodájában az okirat eredetileg fogalmazták, tanuvallomásában igazolta, hogy az ügyvéd és felesége **kényszer nélkül**, saját akaratukból adták a kötelezvényt, sőt **dr. Haragos**, aki maga szintén ügyvéd, javított is a fogalmazványon.

A járásbiróság **nem fogadta el a lelki kényszerről szóló kifogást** s az ügyvédet, valamint az örökösöket az összeg megfizetésére egyetemlegesen kötelezte.

Egy kis ötletért nem megyünk a szomszédba

(Bukarest.) Éveken át volt kitartó, hűséges üzletfelem. Közös üzleteink azonban meglehetősen egyoldalúak voltak, csupán annyiból állottak, hogy ő kapott, én meg fizettem. Hetenként pontosan megjelent a kávéházban, vendéglőben, lakásomon, vagy a szerkesztőségben, s pillanatnyi pénzzavarára hivatkozva, kölcsön kért 20 leit, — sohasem kevesebbet, s kapott 10 leit — sohasem többet. Azt a napi 100 leit, amellyel silány életstandardját fenntartotta, ezekből leiekből szorgoskodta össze azóta, hogy állásából, mint ő mondotta, önhibáján kívül, kitették. Ennek legalább negyed százada, s azóta szüntelenül tart az átmeneti munkanélküliség.

Télen, nyáron ugyanabban a lenyuzott felöltőben látogatta ujonnan akvirált és régi mecénásait, s legalább tiz esztendeje, hogy cipőtálpának utolsó foszlányaitól is elbucszott. Nem akarom a n. é. olvasó szívét hosszadalmasan próbára tenni egy szánandó nyomor és elesettség részletes ecsetelésével, azért már most elsütöm a happy endet.

Kitartó és hű üzletfelem hosszú időn keresztül nem mutatkozott, míg tegnap reggel a reggelinél megjelent a kávéházban: elegánsan, vadonat új ruhában, gondosan, tisztán, ápoltan, ujjain aranygyűrűkkel és ahelyett, hogy szokása szerint kalaplevegő, alázatosan megállott volna, szemtelenül helyet foglalt az asztalnál. Kővé dermedt csodálkozásomra fölényesen kezdett beszélni:

— Ugy-e, nem hisz a szemeinek? Pedig egyszerű az egész, csak ötletesség kérdése. Persze ezt maguk, élhetetlenek, nem értik. Pedig megtanulhatták volna, hogy szemesnek áll a világ. Ide nézzen. Itt van mindennek a titka.

Egy kis kartontáblát tartott élém. Nyomatott táblát, ezzel a felirással:

NE POLITIZÁLJUNK, DOLGOZZUNK!

— Ez volt az ötletem. Az embernek bele kell élni magát a mai világba. Volt néhány leiem, kinyomattam három nyelven ezeket a táblákat és azóta ezerszámra adom el őket. Ma már ügynökökkel dolgozom. Nincsen olyan bank, nincsen olyan vállalat, iroda, munkahely, ahol a főnökök egy csomót meg ne vennének tőlem. Tudja, szükség van rá, mert az emberek ma az irodában is politizálnak és nem dolgoznak. No, most mondja el szépen, hogy mi ujság a politikában?

Kényelmesen hátradőlt a széken és szemtelenül a szemem közé fujta a füstöt.

(n. a.)

FLORA (volt REUSZ) JÉGGYÁ ÜZEMBEN!

Rendelések: Telefon 11—41. Bulv. Reg. Ferdinand 33.

Tamás Aron a Tündöklő Jeromosról

(Kolozsvár.) Április közepe táján mutatja be a budapesti **Nemzeti Színház** a nagy erdélyi írónak, **Tamási Áronnak** „**Tündöklő Jeromos**“ című népi játékát, melyet **Németh Antal** igazgató rendez. **Kiss Ferenc**, **Maklár Zoltán**, **Szörényi Éva**, **Apáthy Imre**, **Timár József**, **Pethes Sándor** játsszák a darab főszerepeit. A nagy szenzációt jelentő előadással kapcsolatban kérdést intéztünk **Tamási Áronhoz**, aki a következőket mondotta el:

— Két tényező teszi irodalmivá az író munkáját: **a művészi színvonal és a nemes tartalom**. Csak ez a kettő együtt jelent irodalmat. Ezekben az időkben, amikor a világnézetek és a különböző eszmék kavargása az irodalmat is elemi erővel csapkodja: különösképpen szükséges ezt a felfogást hangsúlyoztatni és szolgálni. Azok közé tartozom, akik minden írásukban és megnyilatkozásukban szigorúan követték és szolgálták a művészi színvonal és a nemes tartalom együttes irodalmi törvényét. Ennek a törekvésnek legnyilvánvalóbb erőpróbája s egyben példája a „**Tündöklő Jeromos**“ című népi játék. Ez természetes, hiszen darabomnak a tárgya annyira mai s mondhatnám: politikai vonatkozású, hogy megírásnál csak a legszigorubb, legművésziabb írói eszközök használata biztosított arról, hogy a „**Tündöklő Jeromos**“-ból nem lesz időszertű szatira, hanem **erkölcsileg és művésziileg** megoldandó mai kérdés, amely valamelyes változatban — mindig kérdés volt, amióta társadalmi életet él az ember. Ma a forrás hőfokán áll ez a kérdés. Mert miről van szó?

— Először egy mindig létező, de ma egészen elburjánzott „**politikai**“ típusról, mely az időnkbeli politikát, s így a magyar politikát is annyira jellemzi. Különböző pártok és világnézetek ebben a típusban közösek. Demagóg az ilyen u. n. „**politikus**“ eszközeiben nem válogató, csak kettőt akar és ismer: **pénzt és hatalmat**. Természetes, hogy ennek a típusnak egy vidéki változatáról van szó, hiszen darabom **egy székely faluban játszódik le**. Másodszor: milyen az az egyén és az a magatartás, melyet a demagógiával és a „**hathatós**“ politikai eszközökkel szembe lehet és szembe kell állítani? Az író úgy felel erre, hogy ez az egyén csak **erkölcsi személyiség lehet**, ki amellettt vérbeli és mély közösségi kapcsolatban van a tömeggel, s akinek eszközeit ez a felfogás jellemzi: „**Tiszta és nagy célokhoz csak tiszta és egyenes uton lehet jutni**“. Harmadszor pedig arról van szó, hogy maga a nép két ilyen ellentétes egyéniség munkája között miképpen viselkedik, hogyan vajudik, keresvén az egyedül helyes utat. Ez már a **kollektivum** kérdése, mely annyira döntő, hogy a darab **jellege is közösségi**, magyar-népi és emberi közösségi jellegű lett.

— A következtetés és állásfoglalás, mely a darabból erkölcsi és politikai tétel gyanánt kicsendül, a következő: közösséget csak a saját véréből született erkölcsi személyiség vezethet, s helyes utmutatás és megfelelő nevelés mellett a nép az egyedül helyes utat meg is találja.

Hiuság - férfi a neved . . .

Őszinte vallomások azoktói, akik az urakat öltöztetik

Nőt a tolláról, férfit a ruhájáról lehet megismerni.

Az öltözködés terén ilyesféleképpen lehetne megfogalmazni az emberismeretre vonatkozó szólásmondást. A hölgyek ugyanis egy kalaptollal is ki tudják fejezni egyéniségüket, a férfi egyéniségét azonban egész ruházatának összessége árulja el. Pedig a férfidivat terén nincsenek olyan szélsőségek, mint a női divatban. A szövetek színe a fekete, a kék, szürke, a zöld és a barna variációiból áll, legfeljebb egy fehér nyári ruháról lehet még szó. Hasonlószerűek a kalapok, kabátok, cipőszínekben sem tobzódhat a férfidivat: fekete, sárga, barna és fehér. A színek szűk határai látszólag uniformizálják a férfidivatot és mégis — nem is kell hozzá túlságosan gyakorlott szem — az első percben a külső alapján meg lehet állapítani az illetőnek egyéniségét. Nem számít, hogy pénztárcája mennyire tömött. Az izléses ember az olcsóbb szövetek közül is ki tudja választani a legmegfelelőbbet, míg a gazdag, de kulturátlan férfi ugyanakkor, amikor háromszor annyit ad a szövet méteréért, a legszerencsétlenebbül éppen azt választja, ami a barnák között is a legcsunyább barna. Nem is beszélünk a ruházat többi részéről, különösen a nyakkendőről. A nyakkendőről, amely végérvényesen elárul mindent.

Szövetet, cipőt, fehérneműt, mindent vásárolhat a gazdag, de kulturátlan ember, a jóízű kereskedő tanácsára hallgatva, ami megóvja az izlésbeli kilengésektől, de a nyakkendő kiválasztását minden férfi maga legbensőbb ügyének tekinti. Ebbe nem enged beleszólást senkinek. És hiába a ruha csinos anyaga, az ügyes szabás, a nyakkendő alkalomadtán ordítva rikolva:

— **Ez vagyok én!**

NEM MINTHA HIU LENNÉK . . .

Minderről egy kitünő férfiszabóságban esik szó. Egyike a legfelkapottabb szakmabeli üzemeknek, — szívesen látogatják a „kuncsaftok“. Érdekes, hogy míg a kereskedőnek vevői, az orvosnak betegjei, az ügyvédnek ügyfelei vannak, addig a szabónak minden szójavító irányzat ellenére a megrendelők: **kuncsaftok.**

Ezek a „**kunceaftok**“ a jól kereső polgári osztály tagjai. Most ketten jöttek, éppen próbálni. Miközben az egyik próbál, a másik tanácsokat ad :

— Itt a vállban egy kicsit emelni kell, — jelenti ki határozottan. A főnök helyeslően bólint, mindenki meghajlik a kunceaft szabótudománya előtt, csak amikor elmegy, akkor villan össze a szemük mosolyogva, hiszen a ruhát éppen akkor rontanák el, ha emelnék a vállban. A megrendelő cégjegyző egy bankban. Nem olyan foglalkozás, amely a szabósággal tulságosan rokonszakma lenne.

— Érdekes — mondja a cégtulajdonos —, hogy a férfiak legnagyobb része úgy tesz, mintha értene a mesterséghez. Igaz, hogy a nők is így tesznek, de a hölgyek valóban értenek is az öltözködéshez és a legtöbbször találó a megjegyzésük.

Az iránt érdeklődünk, hogy a tapasztalat szerint a férfiak, vagy a nők hiubbak-e?

— **Kétségtelenül — a férfiak!** — hangzik a megfelebezhetetlen ítélet —, azzal a különbséggel, hogy a férfiak ezt nem ismerik be. Csak rájuk kell nézni, miközben a tükör előtt próbálnak. a szabóműhely tükre előtt a hajlotthátu fiatalember is bonviván-magatartást ölt, az enyhe pocakos nagy lélegzetet vesz, hogy mellkasa domborodjék ki inkább. Hiába kéri őket a szabó, hogy csak a normális, megszokott testtartásban maradjanak, hiszen a ruhát nem behuzott rekeszizmokkal és felfújt tüdővel fogják viselni, nem használ semmit. A férfi hiu, hiubb, mint a nő, csak tagadja, még pedig nemcsak szóban, hanem viselkedésben is.

— Nem mintha hiu lennék — szoktak mentegetőzni —, csak éppen a rend kedvéért jegyzem meg — teszik meg kifogásukat. Ha vállban kitömetik, kivattáztatják a ruhát, akkor nem azt mondják, hogy kérem, nekem nyeszlett vállam van, hanem azt mondják, egyik barátom most jött Angliából. Ő hozta hirül, hogy ez a legujabb divat.

Néha ilyen különös kérdéssel állnak elő :

— Mondja kérem, miért nem tudnak a helyi szabók olyan jóállású ruhákat varrni, mint például az angolok?

A szalon tulajdonosa ilyenkor ötöl-hatol, mindent mond, csak az igazat nem : az igazat, amit nekünk elárul :

Nálunk a férfiak tizedrészét sem sportolnak annyit, mint az angolok.

S miközben ezt mondja, megjelenik a szalonban egy közismert nagyvállalkozó 22 éves fia. Igazán nem üditő jelenség, hajlott a háta, horpadt a melle s egész magatartása olyan hanyag, hogyha az ember nem látná, milyen finom a ruhájának kelméje, azt hihetnők, hogy egy állás nélküli kereskedősegéd.

AZ ELEGÁNS FÉRFINEK MEG KELL NŐNI

— Mindenki szeretne szép és daliás lenni — folytatja a főnök —, de a szépséget és daliasságot tőlünk várják. Nem

mondom, a szabóművészet sok mindenben javíthat, sok mindent elpalástolhat, de az alapvető hiányosságokat nem tüntetheti el. Tessék az urnak sportolni, tessék az izmokra vigyázni és tessék az urnaknak — itt elmosolyodik — megnőni. Természetes, hogy a magasnövésű, kisportolt angol férfin a ruha jobban áll, mint a mi közép-, vagy alacsonynövésű, rossztesttartású férfiainkon. Nem elég, hogy ha a szabó kitűnő, az alaknak is megfelelőnek kell lenni. Ebben a tekintetben azonban javul az irányzat, mert a fiatalok között egyre nagyobb tért hódít a sport.

Megkérjük a főnököt, hogy most már mondjon jót is a „kuncsaftokról“.

— Kérem, nagy örömmel — mondja. — Uraink szeretnek jól öltözni, szeretik, nagyon szeretik a finom anyagot, értékelik a jó hozzávalót, a szabást és ami fő, rendesen fizetnek is.

A férfiruházkodás költséges valami, költségesebb, mint a női ruházkodás, különösen, ha valaki megfogadja a jól öltözködő polgárember divatkódexének azt a paragrafusát, amely szerint minden szezonnra négy-öt ruhával kell rendelkeznie. zsaketten, szmokingon, frakkon és egyéb alkalmi ruhákon kívül. Ez természetesen tekintélyes összeg, sőt egy kis vagyon.

Ezután ellátogattunk egy másik szabóműhelybe, ahol a mester négy segéddel és pár inassal dolgozik.

Az információ körülbelül ugyanaz volt, mint amit eddig hallottunk, azzal a különbséggel, hogy a szabóműhelyben dolgoztató urak 3000—3500 leinél nem igen fizetnek többet egy ruháért s hogy a műhely kuncsaftjai, ha jobb tisztviselő emberek is, még sem rendelkeznek huszegynéhány rend ruhával. Nagyon örülnek, ha szekrényükben minden szezonn számára leakaszthatnak két rend ruhát. És volt még egy különbség, nevezetesen az, hogy nem minden kuncsaft — készpénzfizető közöttük. A legnagyobb része havonként törleszt, de akad olyan is, aki tekintet nélkül akkor is fizet részletet, ha nem csináltat éppen ruhát, viszont ennek a számára nem gond, ha új ruha kell . . .

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanok!

GOLDSTEIN LAJOS

mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújt kész-
tüm és kabátujdonságokban, selyem és mosóáruban.

Str. Bratianu 2.

Egy lapra fizessen elő,

de az az egy - jó legyen!

Macfandicazás a 2 plus 1 mellett

(Nagyvárad.) Én bevallom, nem szégyelem, mások szégyelik, de mégis bevallják, hogy a rádió még mindig misztikum.

Az ember meghallgatja a mérnökbarátját, aki szakszerű előadást tart erről a csodálatos technikai találmányról, de ebben a meghallgatásban több a türelem, mint a megértés. Fény, fotocella, elektromosság, kisugárzás, ionizált levegőréteg . . . minden olyan egyszerű, mint egy pofon, de épp olyan nehezen fogadható el. Kezdődik a misztikum már magánál a rádiólámpák számának megjelölésénél. Ki tudná megmagyarázni, hogy mi az a plusz?

Azt mondják, két plusz egy. Ez annyit jelent, hogy három. Három plusz egy . . . Ez még nem nehéz, azt mindenki kitalálja, hogy ennyi, meg plusz egy, az mennyi. **De mért plusz az Istenért?** Mért mondják, hogy két plusz egylámpás rádió és miért nem egyszerűen úgy, hogy **háromlámpás?**

Ezek után nyugodtan mondhatom, hogy ha a világ dolgából nem értek meg ezret, akkor ez probléma a plusz egy.

Na dehát ez csak meditáció, most leülök a plusz egyes mellé és csavarok.

Itt aztán rengeteget nem értek.

A rádióból valami félelmetesen egzotikus ének zendül. Ugy nyújtózik ez a dal, mint a kigyó. Rábizom a fantáziámra és azt mondom, ez **Bombay**. Fantáziámat kissé alátámasztottam ugyan egy szemernyi pillantással a rádió műsormutatójára. És most várom a hatást, az elismerést. E helyett házigazdám a rádiószektorokat jellemzi fölénnyel azt mondja:

— **Tévedés, ez London.**

Kinyitom a szememet és el kell ismernem, hogy a műsormutató közelebb van Londonhoz, mint Bombayhoz, de most már a műsormutatónak sem hiszek. Mert az előbb Bombay volt és ekkor is ezt a nótát hallottam, közben Londonra csuszott és csak azt a nótát hallom, hát akkor itt valami svindli van. Ebből vita származik. Ő ragaszkodik Londonhoz, én Bombayhoz. Ragaszkodom ahhoz, hogy bizonyítsa be London jelenlétét. Esetleg közjegyzőileg. Itt lakik ugyanis a szomszédban. Különben. A közjegyző se tudhatja. De talán a rádióműsor. A rádióműsor eldönti a kérdést: **London közvetíti Bombay műsorát.**

Szóval mind a kettőnek igaza van.

Megint csavarok egyet. Egy villanás alatt megismerem. Hogy most **Magyari** bandája játszik, tehát **Budapest**. Ezuttal oda se néztem a műsorlapra, anyira vakmerőn rábíztam magamat fantáziámra. Igaz ugyan, hogy nem is nagy merészséget

kellett hozzá. Megint tévedtem. Mert most állítólag Bécsset hallgattuk. **Bécs közvetíti a magyar rádió műsorát Budapest II-ön.** Most már dühös vagyok. Ez már nem tiszta dolog, ez valóságos pletyka, ez pontosan olyan, mintha valaki a hátam mögött tesz rám megjegyzést és én azt közvetítéssel kapom vissza. Aki pedig pletykál, annak nem lehet hinni. Felmentve érzem magamat attól, hogy a hullámhosszoknak és az átlomásokat jelző nyilnak higgyek.

No csavarjunk most egyet a rövidhullámon.

Ta-ta-ta-ti-ta-ta.

Ezek a Morse-jelek. Hamar előveszem a katonakoromból megmaradt füzetemet, mert ma már csak annyit tudok pontosan, hogy az **a** pont és vonal, az **m** az két vonal. Gondolom magamban, átnézem a jeleket és ki tudja, milyen titoknak jövök a nyomára. Negyedóra mulva abbahagyom a próbálkozást, mert eszembe jut, hogy ezek külföldi Morse-jelek, de ha nem, akkor is titkosak. De lehet, hogy hajóknak **S. O. S.** jelei. Ez nemzetközi jel. Hopp, most rá is ismerek.

Rémes. Kint a tengeren most süllyed el egy hajó. Könyörög segélyjelekért. És én itt ülök és nem tudok segíteni. Legföljebb a mentőket hívhatom fel... Vigasztalom magamat, hogy ezeket a jeleket bizonyosan meghallják azok, akiknek szánták és elcsavarom a rádiót. Most már nem nézem, hova csavarok, hiszen oly **plusz** mindegy, felelőtlenül, helyhez nem kötötten csavarok az állítólagos világűrben.

Most német szót hallok, remek **hochdeutsch** kiejtéssel. Az előadásból megtudom, hogy Magyarországon forradalom van, vagy legalább is lesz, vagy legalább is akart lenni. **Hát ezt aligha mondta Berlin.** Figyeljünk csak. Most azt mondja, hogy a vörösök győznek a spanyol fronton. Eddig is győztek, soha egy percre nem vesztek és hogy Spanyolország nagyobb része állítólag a nemzetiek kezén van s hogy nemzetiek egyáltalában vannak Spanyolországban, az légből kapott koholmány.

Megint csavarok egyet. Most megint német szót hallok. Értelemben éppen az ellenkezőjét.

Csavarjunk megint egyet. Most franciául világosítanak fel a világpolitikai helyzetről ugyancsak franciául **plusz** értelemben.

Jaj, hát kinek higgyek, itt **Moszkva** beszél, ott **Berlin**, emott **Párizs**, ott **London**, ámbár az sem biztos, mert elvégre megtörténhet ebben a nagy csereközvetítésben, hogy **Moszkva** közvetíti **Berlin** külügyi óráját, Párizs Londonét, vagy épp az olaszokét. De az is lehet, hogy **Budapest I-et** hallgatom és a műsor — csak nem néztem meg — helyszíni közvetítést jelez egy kávéházból.

Mert ott beszélnek annyit össze-vissza.

Vagy tévedek?

Mindegy.

Plusz egy tévedés már nem számít.

Jönnek a hírek

mindenfelől az árvizekről, a hatalmas esőzuhatagokra megduzzadtak a szelid kis folyók . . . A vizállás egyszerre mindennél fontosabb lett. Falvak, tanyák egész sora van, amelyekre „tengert tereget“ a vizek árja. Álmodozó, szelid kis patakok, melyek mintha csak a poézis csendes, méla birodalmából eredtek volna, szilajul, ingerülten, megvadulva dobják óriáshullámaikat a szántóföldre, mezőre. A hullámok, mint az árvíz előőrsei, kusznak és rohannak falvak és tanyák felé — ki tudja mennyi kis viskó s nagyobb ház van, amely szigetként, hullámtörőként állja a víz ostromát!

Innen is, onnan is jönnek a jelentések, hogy az emberek házak, kazlak tetején várják az áradat visszaszorulását. Ladikokon járnak, usznak a rétek fölött, egész falvak egyszerre tavak és lagunák közt találják magukat . . . A mentési munkálatok szakadatlanul folynak, minden ember a helyén van.

Az idegeink szinte rácsavarodnak a telefonhálózatra — úgy várjuk a híreket szivdobogva. Lelkünkkel mind ott vagyunk, valamennyien, számunkra minden veszteség: óriási veszteség, együtt remegünk minden kis viskóért — meddig állhat ellen a hullámcsapásnak?

Mi itt a városban el sem tudjuk képzelni, mi ez — egy kis falu világháborúja a zabolátlan elemmel!

Mennyi aggodalom, mennyi küszködés, mennyi szorongás!

Mennyi hirtelen lázrohama a gondnak — a gondnak az életért, a gondnak a földért, jószágért. Mind, mind velük vagyunk, mind velük érzünk — mindnyájunknak segítségükre kell sietni! De nem ez az egyetlen feladat. Van egy másik is, legalább épp olyan fontos. Olyasmit olvasunk, hogy az elmúlt esztendőben is rajtaütésszerűen jött az ár . . .

Itt segíteni kell, de megelőzéssel.

Ez elsörendű követelmény a földnek és népének szempontjából. Végre mégsem állhatunk itt minden esztendőben, az ár váratlan rohamainak kitéve akkora földterületeket.

Játszanak bizalommal a Loteria de Stat

Colectura Oficiala-nál

Főelárusítóhely: Cluj, Regina Maria No. 46.

Arad: I. OLARIU, Str. Bratia nu 3.

Több védőművet, gátat kell még építeni, csatornákat, ahol kell, ármentes területekről gondoskodni, hol tudják ezt olyan nagyszerűen, mint minálunk, hol vannak olyan nagyszerű mérnökök, hol rajonganak úgy a földért és népéért, mint nálunk!

Ha mindent megtettünk eddig is — még többet kell tenni a jövőben.

Ez nem kiadás: ez befektetés. Elemi csapások mindig jöhetnek — de tenni kell róla, hogy minél ritkábban jöhesse és ha már itt van: hatása ne legyen pusztító. A makrancos vizet hadd várja kaloda, fék, lánc mindenütt, hogy morogva, megjuhászodva, megszelidülve, ártalmatlanul visszahuzódjon medrébe . . .

— **OLARIU STEFAN** †. Régi, kipróbált városi vezető-tisztviselő elhalálzásáról adott hírt a közelmúltban a napisajtó **Olariu Stefan** nyugalmazott városi vezértitkár halálhírének közlésekor. Munkás élet zárult le ezzel a halálesettel, olyan munkás élet, amely több évtizeden keresztül Arad város polgárságának érdekeit szolgálta. Jó tisztviselő, kitűnő közigazgatási szakember volt **Olariu Stefan**, aki mindenkor arra törekedett, hogy a legigazságosabb és legmegfelelőbb elintézésel zárja le az összes eléje kerülő ügyeket. Azt, hogy milyen emelkedett szellemű közhivatalnok volt, akkor bizonyította be talán leginkább, amikor az állampolgársági felülvizsgálat zürzavaros idején, a nyugtalanság sok zavarral járó időszakában olyan minden mellékszemponton felülálló pontossággal és munkakészséggel irányította a munkálatokat, ami messze meghaladta a bürokratikus kötelezettségeket és arról szolgált tanubizonyossággal, hogy nem gépies hivatalnok, de emberi érzéseit nem titkoló férfi áll a város vezértitkári hivatalának élén. Irányítása mellett zökkenésmentesen működtek a hozzátartozó szolgálatok és ezt nemcsak felettesei, de a nagyközönség is mindenkor elismerte. Halálát feleségén kívül két fia, az egyik az aradi járásbíróság bírója, a másik pedig a város jogügyi szolgálatának ügyvédje, gyászolja.

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D

Str. Mețianu 1. — Telefon 97.

Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb hirdetési organum.

Az Ország Világ hozzászól

a temesvári kártyatragédiához

Csak néhány héttel ezelőtt jelent meg az **Ország-Világ** legutóbbi számában az a beszámoló, amely arról szólt, hogy Temesváron ismét vigan folyik a hazardjáték. Egy temesvári családjánya tette szövőá lapunk nyilvánosságá előtt, hogy férje éjszakánként nagy kártyacsatákban vesz részt és hogy ilyen kártyacsaták nagyszámban és sorozatosan fordulnak elő a szomszédváros éjszakai életében,

máris véres tragédiában robbantak ki a tarthatatlan állapotok következményei, amikor is egyik temesvári kávéházban revolver dörrent és egy kártyacsata áldozataképpen Diaconescu Aurel műegyetemi hallgató holtan zuhant a földre.

Mi már legutóbbi lapszámunkban azt követeltük, hogy a hatóságok a legnagyobb eréllyel lépjenek fel és amikor hangot adtunk a kétségbeesett anya panaszainak, akkor nem elszigetelt példáról számoltunk be, de a nyilvánosság elé tártuk azokat a megdöbentő állapotokat, amelyekről bárki a legkönnyebben meggyőződhetik, ha annyi fáradságot vesz magának, hogy szétnéz az éjszakai életben. Igaz ugyan, hogy a **pénzügyi / hatóságok** **vermost libmár Cl** alkalmaztak bizonyos intézkedéseket Temesváron a köztisztviselők kártyázásának végetvetendő. azonban ez már csak a tragédia után történt meg, amikor egy fiatal élet kilobbant a kártyakonfliktus miatt.

Sürgös és általános jelelgü intézkedésekre lenne szükség, mégpedig nemcsak Temesváron, de országszerte.

A hazardszenvédeley — kis egzisztenciák biztos bukási lehetősége — ismét ott örvénylik a városok éjszakai életében és emberek, családok boldogságát veszélyezteti. Tessék kemény kézzel távortartani a közalkalmazottakat és a magánalkalmazottakat egyaránt a hazardjátéktól. tegyék felelőssé vezető-tisztviselőket pénzkezelő alkalmazottaik szórakozásaiért és ezzel terjesszék ki az ellenőrzést, mindez nagyon helyénvaló.

Tavaszi cipőújdonságok nagy választékban

Apponyi Testvéreknél

Dermata, Carmen, Boris, We-Ego Klar

és bucurestii különleges márkát.

De gyökresen csak úgy lehet megoldani ezt a problémát, ha ismét alkalmazzák a drákói szigort, amellyel minden hazárdjáték lehetőségét elfojtották és amelynek keresztülvitele az utóbbi időkben mintha enyhült volna.

Csakis a minden néven nevezendő hazárdjáték kiméletlen megbüntetése lehet eszköz, mert ebben a vonatkozásban mindennél jobban áll a közmondás, hogy alkalom szüli a tettest. Állandó razzák, a titkosrendőrök fáradhatatlan ellenőrzése eszköz csupán, de ez az eszköz bevált, célravezető és egy-kettőre megmutatkozik majd a hatás.

— **AZ ERDÉLYI BANK R. T.** 44. évi közgyűlését március hó 28-án délután 6 órakor tartotta meg Anton **Mocsonyi de Foen** volt miniszter elnöklete alatt az intézet bucurestii főtelepének helyiségeiben. A közgyűlés megnyitásakor Anton **Mocsonyi de Foen** elnök meleg szavakban emlékezett meg **Mária** királynő elhunytáról, kinek egész életét Nagyrománia megteremtésének eszméje töltötte el. Emléke kitörölhetetlenül megmarad a román nép lelkében. A közgyűlésen megjelent részvényesek nevében Dr. Ioan **Buia** cluji főorvos szólalt fel, ki elismerését fejezte ki az elért szép eredmény felett az igazgatóságnak és a bank tisztviselőinek. A közgyűlés mindent, amit az igazgatóság a tárgysorozatban a közgyűlés elé terjesztett, egyhangulag elfogadott és a szokásos felmentést az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak megadta. A sorolás útján kivált Anton **Mocsonyi de Foen** elnököt, Mihail **Popovici** és Weiss **Fülöp** alelnököket, gróf **Kendeffy Gábor**, Ion **M. Mitilineu** és **Vásárhelyi János** igazgatósági tagokat egyhangu lelkesedéssel újra megválasztották. A végrehajtó bizottság tagjaiul újból kijelölték Anton **Mocsonyi de Foen** elnököt, **Conrad Ottó** igazgatósági tagot és **Hargitay Bertalan** ügyvezető igazgatósági tagot. A hozott határozatok értelmében a kimutatott nyereségből a nyílt tartalékok lényeges dotálása mellett 5 százalék osztalék kerül kifizetésre.

— **AZ ARADI ZSIDÓ HITKÖZSÉG** képviselőtestületében választásra kerülő 25 képviselőtestületi tag megválasztásának határnapjául f. év április hó 23. napját tüztük ki. Választói jogosultsága van minden hitközségi tagnak, aki hitközségi adóját 1938. év végéig kiegyenlítette. Felhívjuk ennélfogva mindazokat, akik hitközségi járulékkal hátralékban vannak, hogy hátralékaikat 15 napon egyenlítsék ki, továbbá mindazokat, akiknek a templom előcsarnokában és a hitközségi irodában közszemlére kitett választói névjegyzék ellen netán kifogásuk van, hogy felszólamlásukat a hitközségi irodában nyujtsák be. A választási bizottság.

B É L Y E G Z Ó K E T olcsón, jól és azonnal készít	Stampa	bélyegzőgyár, Arad, Str. Eminescu 12.
--	---------------	--

Siessenek

és ajítsák meg sorsjegyeiket az

1939 április 15-i

II-ik osztály huzására

A 100.000 leien aluli nyere-
mények számának növelése,
— a II-ik és III-ik osztályban
— megadta a lehetőséget
arra, hogy a legnagyobb igényű játékosok követelményei-
nek is megfeleljen.

250 leivel

vásárolhat sorsjegyet a II-ik
osztályra, kérjenek játékter-
vet.

Állami Sorsjáték

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— **AZ ARADI KIVÁNDORLÁSI FRONTON** tovább folynak a készülődések, a próbálkozások és érdeklődések, közben néhány kivándorlási történet. Így most már befejezett tény annak a két ismert sportembernek kivándorlása, akiknek ezirányú szándékairól már írt az **Ország-Világ** és akik most véglegesen búcsút mondtak Aradnak. A két sportember — testvérek — jömenetelű gyárvállalatától vált meg, miután véglegesen elhatározta a kivándorlást. A gyár eladása, átadása, az összes ügyek felszámolása, az előkészületek no és a bevándorlás ügyének különböző alakításai időt vettek igénybe, hónapok teltek el, míg a terv a végleges megvalósítás stádiumába került. A testvérek most már utban vannak új hazájuk, Délamerika felé, ahová — ismeretségi körük szerint — már kész tervekkel hajóznak át. A távozók kivándorlását sokan sajnálják Aradon, ahol nagy rokonszenznek örvendtek a népszerű sportemberek. Baráti körök és ismerőseik remélik, hogy szerencsével járnak és rövidesen sikerül megteremtteniök azt az egzisztenciális alapot, amit a kivándorlás kedvéért itthon feladtak . . .

— **ARAD GAZDASÁGI ÉLETÉNEK VESZTESÉGLISTÁJÁBÓL.** Másik aradi vonatkozású, bár csak Araddal közvetett kapcsolatban álló kivándorlási ügy szereplője egyik — országos viszonylatban is az első között álló — aradi nagy gyárvállalat aradi származású bizománya. Az illető az ország egyik legnagyobb városában képviseli már évek hosszú sora óta a gyárvállalatot és valószínűleg még hosszú ideig nem történt volna változás ebben a viszonyban, ha a bizománnyi lerakat vezetője nem érzéi szükségét annak, hogy külföldi letelepedés után érdeklődjék. Az érdeklődés eredményteljesen járt, sikerült megszereznie a kanadai letelepedéshez szükséges engedélyt és erre közölte cégével, hogy új bizománnyos beállítása szükséges, mert megválna állásától. A gyárvállalat már intézkedett is, a vidéki nagyváros gyári lerakátának vezetését az aradi központ egyik városszerte közismert, igen szimpatikus, fiatal tisztviselője veszi át, aki családjával együtt leköltözik új állomáshelyére.

— **ISMERT ARADI ORVOS,** akit mint sportembert legalább olyan jól ismertek ebben a városban, mint orvost, véglegesen elköltözött egy másik vidéki nagyvárosba. Az orvos, akit az utóbbi időben elkedvetlenítettek azok a kellemetlenségek, amelyek egyre nagyobb port vertek fel és amelyek nem orvosi vonatkozásban ugyan, de hozzájárultak népszerűsége csökkenéséhez. Állítólag önhibáján kívül adódtak ezek a kellemetlenségek, mindenesetre azonban azzal az eredménnyel jártak, hogy — kapcsolatban egyéb körülményekkel — az orvos sürgősen eladta aradi házát és egyik erdélyi nagyvárosba költözött.

Kulturszomj

Hát hiába na: csak furcsák ezek az ujságok néha!

Most is arról ír egyik legelterjedtebb és legkomolyabb napilapunk dörgedelmes vezércikkét, hogy a könyvkiadásnak, a sajtónak el kell pusztulnia a mi népünk hihetetlen közönyének és nemtörődőségének sivatagában. Hogy Dániában, amelynek lakossága alig valamivel több, mint a miénk, a muukanélkülisége pedig alig valamivel kisebb, mégis szinte egymást érik a százötven-kétszázézes szériájú könyvsikerek. Hogy ne is beszéljünk a német, francia, angol és svájci közönség felvevőképességéről és kulturszomjáról, amely utóbiakhoz képest aztán egyenesen azt lehetne mondani, hogy a magyar közönség egyáltalán nem olvas.

Bocsánatot kérek, de hogy tetszik ezt érteni?

Hogy egyáltalán nem olvas?

A magyar közönség?

Uram, uram, cikkiró uram, hát hol él ön tulajdonképpen?

Engedelmet kérek, de ült ön már kávéházban? Láttam már, hogy csak ott, az életnek egy ilyen elszigetelt és kiszakított kis területén mi zajlik le az olvasás terén? Nem volt még soha tanuja annak a szinte tikkadtszámbamenő kulturszomjuságnak, amellyel a közönség magába szivja a naponkint megjelenő és „A véres kincs árnyékában” címet viselő ujságregény újabb és újabb folytatásainak szinte minden egyes betűjét külön-külön?

És nem figyelte ön még meg soha az irodalmi albérlőket? Azt a három-négy embert, akik egy boldog napilaptulajdonost a vonaton körülülnek, állnak és albérlételeg szivják magukba ugyanazokat a betűket, amelyeket az ujság tulajdonosa főbérel?

Hogy képesek inkább kitekerni a nyagukat, kétrét görnyedni, felágaskodni, avagy leguggolni egy kicsinység, dacolva az irigy ujságtulajdonos minden ravaszságával, aki a maga önző kulturirigységében igyekszik mindig úgy fordítani a lapot, a saját dereka épségének kockáztatásával, hogy senki más ne olvassa, csak ő? Aki képes inkább felében abba hagyni a borzalmas családirtást, csakhogy az albérlő se olvashassa végig, de az albérlőnek az mindegy, mert ha az ujságtulajdonos galádul átfordítja a lapot a színházi rovatra, ő azt is lelkesen olvassa tovább, mert neki mindegy, csak olvashasson?

És ön cikkiró ur, mégis azt meri állítani, hogy nálunk nem olvasnak az emberek?

Menjen csak el egy kávéházba, cikkiró ur és nézze meg ott a kávéházi kulturembert, aki egy csésze feketekávé ürü-

gye alatt összekotorja magának az elképzelt összes napi- és hetilapokat, feltornyozza maga mellett egy széken és elolvassa őket mind, egymásután, végkimerülésig, bandázs nélkül, **Borászati Lapoktól** az **Illustrated London News**-ig, amelyből nem ért ugyan egy szót sem, de nagyon szép képek vannak benne és keresztretjvény is, amelyet az ember nem tud ugyan megfejteni, na, de mégis!

Nézzze meg egyszer az uccakeresztezéseken nyitott hasábkokkal átmélázó gyalogjárót, aki olyan angyali elbájoltsággal és öntudatlan elrévültséggel olvassa át magát az uttesten, hogy még a tűzoltóautók szirénája iránt is süketek maradnak a fülei, mert azzal telt bé az ő egész kulturlelke, hogy ő most és mindenkoron olvas!

Menjen el egyszer a fogorvosi előszobába — amit Önnek egyébként nem kívánok —, ám kukkantson be oda, mint érdektelen személy és figyelje meg, mint merül el ott a nép többesztendős színházi hetilapok és fürdőprospektusok propagatív jellegű kiadványainak betüibe. Eme nép azokba a fürdőkbe soha el nem fog látogatni, de ami róluk írva van, azt a fogorvosnál maradék nélkül elolvassa.

És csodálkozva fogja tapasztalni, hogy ez a tömeg kulturszomjából verődött össze. Ez a tömeg olvas. Rajongó szemekkel és remegő ajakkal olvassa a köruti lap óriási betűs tudósítását az R. F. C. és a Colorado S. C. labdarugómérkőzéséről Montevideóban, továbbá azt is elolvassa ugyanott, hogy hány pere alatt szenvedett ki a felakasztott tömeggyilkos a hóhér keze alatt és azt is, hogy ezzel szemben mik a népszámlálás legujabb eredményei?

És — mit mondjak — a kisfiam, ez a primitív és tiszta lény, akinek lelkét még nem mételyezte meg a társadalmi élet szenzációi iránt való érdeklődés — mondom — a saját, tisztán ösztönös kisfiam a legkiáltóbb példája a közönség kulturszomjának, mert nagyon jól emlékszem, hogy abban az időben, amidőn az első betűket tanulta az iskolában, kötéllal se volt odébbhuzható, amíg egy neki tetsző cégtábla betűit el nem olvasta. Persze nem mindent, csak azokat, amelyeket ismert. De neki ez is elég volt, csakhogy olvashasson!

És tisztelt cikkíró ur mindezekkel szemben azt meri állítani, hogy a mi népünk nem olvas?

Ugyan kérem!

VIZUM NÉLKÜL terjedt el a hirt határokon túl is, hogy **Arad vendégeinek igazi otthona a**

H O T E L C E N T R A L

Központi fekvés. Hideg-meleg folyóvíz. Modern kényelem. Példás, figyelmes és fegyelmezett kiszolgálás. Ragyogó tisztaság. Központi fűtés. Csend és higiénia. Olcsó árak. Állandó vendégeknek, utazóknak s kereskedőknek árkedvezmény. Aut. tel. 15-96.

A ZWACK UNICUM

az Ön háziorvosa, mert fájó gyomrát az meggyógyítja.

A ZWACK LIKÖR

az Ön kedvese, mert mindig öröme telik benne.

A ZWACK CONIAC

az Ön védanyala, mert megvédi a grippától.

A ZWACK RUM

az Ön hű barátja, mert nélküle izetlen lenne teája.

MIÉRT kapható mindenütt?

MERT világviszonylatban is vezető márka!

Domán Sándor

szőnyegáruháza

ARAD, a városházával szemben

Butorszövetekben, szőnyegekben állandóan nagy raktár.

Lengyel Lőrincz

butorgyár

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 21.

Grünbaum Mór ezelőtt GLÜCK JÓZSEF

szobafestő, szobakárpitozó és mázó

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 13.

City drogéria

Tulajdonos:

E. ZEINER

Illatszerekben, piprecikkekben, izléses ajándéktárgyakban Arad legdusabb felszerelési raktára.

Bulevardul Regina Maria (Minorita-palota)

Glésinger József és Fia

Arad legrégibb női-divatáruháza Strada Meşianu

Mint a harang nyelv nélkül

olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Új vevőket ma már csak szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít,

nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az

ORSZAG-VILAG „AGGE“ REKLAMOSZTÁLYA

elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. Tegyen kísérletet!

Bulv. Regele Ferdinand 19. Telefon 15—25.

GYAPJUIPAR R. T. TIMISOARA

Gyártja a legfinomabb női és férfi szövetujdonságokat a legmodernebb kötött és kötszövött cikkeket, fonalat, szalagot a legolcsóbb árakon.

Frații Burza S. A. vasnagykereskedés
és mezőgazdasági
gépek lerakata

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 23.

Telefon 1784

Telefon 1784

Miért kell várni az utolsó percig?

husvéti bevásárlásokkal, hiszen dusan felszerelt külön játékosztályunk már most teljesen felkészülten várja kedves vásárlóinkat és azok részére, akik most csak kiválasztani akarják a különböző árúkat, **husvétig szívesen rezerváljuk!**

Színházi Versenybazar, Arad

Szállodák, fürdők, szanatóriumok, internátusok részére elsőrendű anyagból, prima kivitelben készült vas-, nikkell- és rézbutorok, műtőasztalok, műszer-szekrények, műszerasztalok a legolcsóbban szerezhetők be

Frații Fleischer Testverek vas- és rézbutorgyárában
Arad, Str. Russu Șirianu 15. Alapított 1893.

Ilica György, Ortopéd és lúdtalpu cipőket orvosi előírás szerint szakszerűen, luxus cipőket legújabb modell szerint a legjobb anyagból készíti. Arad, Str. V. Goldiş No. 1.

A tavaszi nyári szezonban

toaletthez épp úgy, mint angol ruhához aktuális minden nő részére a karcsu alak. A soványító-kúra pedig soknak káros. Ezzel magyarázható az a nagy siker, amit a hölgyek között elért

M. ECSEDI TERÉZ

(Str. Eminescu 31) fűzőspecialista, aki művésziesen eltünteti a termet feleségeit és a directoire-vonalak változatával divatos formát ad. Nagyon rendes a munkája és szolid árai vannak.

Ország - Világ

(ERDELYI ÉLET)
GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.
Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy evre: pénzügyintézeteknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 1200, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. Hirdetési árszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,

Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénztelvetelre — pecsettel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak fényképes igazolványal rendelkező kiadóhivatali megbízottak vannak feljegyezve!

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével!

— ÉJJEL-NAPPAL szívesen dolgozunk a közönségért, — dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbítunk. Ne sajnálja senki a idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ“ huszonnyolc év óta tántoríthatatlanul állja a helyét, — mindig és mindenütt a közönségért a közönséggel!

— „PHÖNIX“-NYOMDA, Arad, Piața Plevnei Nr. 2. Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállítható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes árákért. Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos, iskolai és egyházi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyintézeti nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésesebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!

**EGÉSZEN
RÖVIDEN:**

az
Ország-Világ

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj
a legerdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap.

Olvassa és terjessze!
